

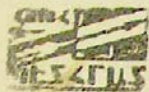
Urb. 94/6

Ա. ՍՅՆՑԿԻ

342

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԳՁՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 1935

891-70(09)Ա. ՍՏՆՆԵՐ

Ս-28

600
104

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԴՐՈՇԻ ՏԱԿ,
ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ ԴՐՈՇԻ ՏԱԿ

Հասկերդային գրողների միությունում
առաջին համագումարում (արհմիություններ)

A
19135

ԽՍՀՄ
ՅՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏԻ ԳՐԵԴԱՍԱՆ

ՍԿՐԻՍՆԱԿ

ԳՆՏԱԳԱՆ ԼՐԱՏԱՐԱԳՈՒԹՅՈՒՆ
ՍՐԵՐԳՈՆ 1935

Սորհրդային գրողների համագումարն անցնում և բացառիկ հաջողութեամբ և շքապատված և մեր յերկրի մեծ ուշադրութեամբ:

Դեռ մի քանի ամիս առաջ կային մարդիկ, վորոնք տարակուսում էին թե պե՞տք և արդյոք դամարել այս արտասովոր համագումարը, մի բան դուրս կգա՞ր արդյոք դրանից: Նույն իսկ համագումարի նախորդակին աչքավախ խոսակցություններ էին լինում:

Բայց ահա համագումարը բացվեց: Համագումարը շարժվեց: Նա հսկայական թափ առավ: Այժմ արդեն այդ համագումարի 13-րդ որն և, այն ինչ վաղ մեր հարգելի նախադասը, վաղ նախադահության Ֆլեգմա-

տիկ անդամ Դեմյան Բեդնին և վուչ Ել
Հոգսերով ասքված Բորիս Պասանը-
նակը, Վոչ վոք չգիտե, թե ինչպես
կանգնեցնի այժմ այդ Համագումար-
քը, — աչնքան բաղմաթիվ ստեղծադար-
ծական հարցեր արծարծեց նա, աչն-
քան ստեղծադարծական յեռանդ դար-
պացրեց նա իր ընթացքում :

Համագումարը, անտարակույս,
Հակաչական յերևույթ կհանդիսա-
նա և հանդիսանում և այժմ մեր դրա-
կանության մեջ : Բոլորն Ել, և մանա-
վանդ գրողները, զգում են, Վոք Հա-
մագումարից հետո դրականությունն
այլ բան կդառնա, վոք նա կբարձրա-
նա նոր ստատիճանի : Յեվ դրականու-
թյան ստադա պատմաբանը դրական
տարեդրությունը հաչվել կմկսի, ի-
հարկե այսպես, մինչև խորհրդային
գրողների առաջին Համագումարը
և նրանից սկսած :

Ընկերներ, այս Համագումարում
զանովում են Խորհրդային Միության
բոլոր ժողովուրդների գրողները :
Այստեղ հավաքվել են Միության ժո-
ղովուրդների ամենախրուկյալ ին-
տելիգենցիայի ներկայացուցիչները :

Երանք աշտակ են յեկել իրենց հա-
 դող բարբ հարցերով: Արդարեւ, հա-
 մադուճարում ե՛ Սյեքսեյ Մաքսիմո-
 վիչի զեկուցման մեջ, ե՛ Սորհրդային
 Միութեան ստանձին հանրապետու-
 թյուններէ ներկայացուցիչներէ զե-
 կուցումներում, ցայտուն կերպով
 պատկերվեց այն ամբողջ ամենահա-
 բուստ փարձը, կուլտուրական այն
 ամբողջ ժառանգութեանը, վորը դո-
 յութեան ունի մեր հանրապետու-
 թյուններում: Համադումարն ակնա-
 սու կերպով ցույց տվեց, վոր մեր
 չեղբայրական բնտանիքում ապրում
 են այնպիսի ժողովուրդներ, վորոնք
 իրենց կուլտուրան հաշվում են դա-
 բերով ու հաղարամյակներով:
 Մենք, անտարակույս, սվելի հարս-
 տացած դուրս կղանք այս համադու-
 մարից:

Արդեն համադումարից սուաջ մեծ
 աշխատանք եր կանարվել Սորհրդա-
 յին Միութեան ժողովուրդներէ դրա-
 կանութեանը ծանոթանալու ուղղու-
 թյամբ: Սակայն, համադումարում
 մեր լսածի հիման վրա կարելի չե ա-
 սել, վոր մենք միայն նկիտքն ենք

ապրում այն մեծ աշխատանքի, վորի
 նպատակն և Յորհրդային Միութեան
 ժողովուրդներէ գրողների վտա-
 դարձ ծանոթացումն ու մերձեցումը,
 գրողների ծանոթացումը խորհրդային
 յերկրի ժողովուրդների բացմակող-
 մանի հարուստ այն կուլտուրային,
 վորի մասին լայն ու պարզորոշ դադա
 վար և տայիս Յորհրդային Միու-
 թեան գրողների առաջին համադու-
 մարը:

Այստեղ հանդես յեկան Յորհրդա-
 յին Միութեան զանազան ժողովուրդ-
 ների ներկայացուցիչները, գրական
 զանազան հոսանքների ներկայացու-
 ցիչները: Նրանք բոլորն ևլ իրենց ձև
 մով և իրենց գրականութեան համե-
 ծատ ելին քնում տեղծարարական
 հարցերը: Սակայն նրանց բոլորին ևլ
 միացնում ևր մի բան, նրանց բոլոր
 յելույթները պատում ելին այն բանի
 շուրջը, վորի համար պայքար և
 մղում մեր յերկիրը՝ սոցիալիզմի
 դարձի շուրջը:

Մենք կարող ենք լիակատար իրա-
 վունքով ասել, վոր այս համադումա-
 րը, վորտեղ հախաքվել են Յորհրդա-

յին Միութեան ժողովուրդներն ինտելիգենցիայի լայնադուռն մասի ներկայացուցիչները, բայց իր գրական նշանակութեանից, ունի նաև քաղաքական խոշոր նշանակութեան, վորովհետև այդ համադումարը ձևակերպում ու ամրացնում է արդեն վաղուց սկսված մի պրոցես՝ Խորհ. Միութեան ժողովուրդների ինտելիգենցիայի միացումը խորհուրդների դրոշի տակ, սոցիալիզմի դրոշի տակ (ծափեր) :

ՄԵՐ ԳԻՇԸ, ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՌԵԱԼԻԶՄԻ ԳԻՇՆ Ե

Համադումարում տեղի ունեցավ ստեղծագործական աշխույժ դիսկուսիա : Այստեղ շոշափվեցին գրական ստեղծագործութեան բոլոր հարցերը : Այդ է հիմնական տարբերութեանն այն ժամանակներից, յերբ գրական շարժմանն ուղղութեան էր տալիս Ռ.Ա.Պ.Պ-ը : Դուք հիշում եք, վոր Ռ.Ա.Պ.Պ-ն ուներ իր «հիմնական գիծը», իր «դիսկուսիոն քարտուղարը», իր «հիմնական պլատֆորմը», վոր փորձում է յին վաթաթեյ բոլոր դրոշներն վր-

դին: Դուք հիշում եք նաև այն կա-
տաղի վեճերը, վորոնք առեղի ելին
ունենում այդ պլատֆորմի ամեն
ճի կետի, ամեն ճի ստորակետի շուր
ջը:

Համկամկուսի կենտրոնի ապրիլի
23-ի (1932 թ.) վարչումը շարական-
գեղարվեստական կազմակերպու-
թյունների վերակառուցման մասին՝,
վերջ դրեց ՌԱՊՊ-ի գրայության, վորը
վերածվել էր խորհրդային գրակա-
նության հեռավա դարգայման սրու-
յակի, հիմք դրեց Սորհրդային Գրագ-
ների Միության և բերեց այն քաղա-
քական ու սակզձագործական վերել-
քին, վորի վայլուն ապացույցն է
խորհրդային գրողների համագու-
մարը:

Սորհրդային գրողների տաղին հա-
մագումարում տեղի չե ունենում
սակզձագործական ազատ դիտու-
սիա, աղասորեն քննարկվում են
սակզձագործական բոլոր հարցերը:
Այս համագումարում, սակզձագոր-
ծական հարցերի շուրջը չի առաջարկ
վում վոչ մի բանաձևով, վոր պարտա-

դիր լինելը յուրաքանչյուր դրողի համար :

Յերբ քննարկելում եր համազումարի աշխատանքի ծրագիրը և ղեկուցողներ և յին ստաջարկելում այս համազումարի համար հարկաւ կադմիսմիտեն համազումարի այդ ծրագիրը և ղեկուցողներին համաձայնեցնում եր մեր կուսակցութեան հետ : Յես կարծում եմ , վոր այդ գաղանիք չի վոչ վորի համար : Սակայն դա բնավ չի նշանակում , վոր ամեն մի ղեկուցում , վորպէս կանան , ինչ վոր սլատ Ֆորմ և , վորակը վո՛չ մի ստորակէտ , վո՛չ մի խոսք , վո՛չ մի փոփոխութեան յենթակա չի և պարտադիր և նրա անչեղ կատարումը : Այդպէս չե , ընկերներ : Դա կլինել սեղմել ստեղծադործական նախաձեռնութեան :

Մեզ մտա չկան կուսակցութեան ու կատարութեան աշխարհի վորոշումներ , վոր պաշտոնական բնութեւորումներ և գնահատումներ տրվեն ասանձին գրողներին , վոր պրոպագանդներին և բանաստեղծներին տրվին գո

նազան աստիճանի ինչ վոր պատ-
 վանչաններ, շքանչաններ, խրախուս-
 ման նշաններ կամ պախարակման
 ու պարսալանքի նշաններ: Ինձ հայտ
 նի չե նաև կուսակցության ու կա-
 ոտախարության վոչ մի վորոշում՝ Մա-
 յակովակուն զարացնելու՝ մասին:
 Մայակովակին հոբր բանաստեղծ և,
 հեղատիտության լրանաստեղծ, սա-
 կայն մենք վորոշում շունենք, վոր
 մեր ամբողջ խորհրդային պոեզիան
 հավասարենք միմիայն Մայակովա-
 կուն: Յե՛վ, յե՛թի, բնկեր Բուխարին
 իր զեկուցման մեջ դնահատական ար-
 վեց բանաստեղծների առանձին յեր-
 կերին և ստեղծագործությանը, ա-
 պա այդ բանը նա արեց դարձյալ
 համադումարում ստեղծագործական
 հարցեր արծարծելու կարգով: Այդ
 ամենեին չի նշանակում, վոր այս
 համադումարում ամեն մի բանաս-
 տեղծ ստացալ կուսակցությունից
 կամ կատախարությունից իր պատվա-
 նշանը, վորով պեսք և հեռանա այս
 համադումարից: Դա կլիներ բյուրոկ-
 րատիզմի մեծագույն արտահայտու-
 թյունը, իսկ դուք դիտեք, վոր չկա

այլեւի անհրաժեշտ պայքարող բյու-
րակրատիպի դեմ, քան մեր կուտակ-
ցութեանը :

Մենք ունենք հասարակական կար-
ծիք, բնօտարարութիւն, բնօտարարու-
նք, վարակ անել են վերջին տարի-
ներին և վարակի իրենք շատ լավ են
հասկանում, բե վնճար յերկու և արժե
հավոր ու արժանի գովասանիք և վար
յերկը՝ արժանի յե պախարակման :

Ստեղծել յեթե մեզ մտա, դրականու-
թեան մեջ, տեղի յե ունենում ազատ
ստեղծագործական մրցութեան և բա-
ստեղծագործական հարցերի ազատ
քննարկում, ապա այդ բնավ չի նը-
շանակում, թե մեզ մտա վնճարի գիծ
չիա դրականութեան մեջ : Վնճար, ըն-
կերներ, մենք ունենք վարձար գիծ մեր
դրականութեան մեջ և դրա մասին
խոսակց համազումարի համարյա բո-
լոր յելույթներում : Դրա մասին խոս-
ակց նաև Ալեքսեյ Մաքսիմովիչի գե-
կուցման մեջ և կենսական քարտու-
ղար ընկ. ժողանովի յելույթում : Մեր
գիծը—դա սոցիալիստական ռեակցիոն
և (ծախեր) :

Դուք ինքներդ, ձեր բանաձևում,

ասացիք, վոր ուղում եք ստեղծել
սոցխալիզմի վորով համակված յեր-
կեր: Դա յե իտրհրդային դրականու-
թյան դիծը: Իսկ բալթր մնացածում,
աստա ստեղծագործական մրցու-
թյան:

Մեզ մաս չափից դուրս խմատա-
կություններ են անում սոցխալիստա-
կան ռեալիզմի շուրջը: Սոցխալիստա-
կան ռեալիզմը բնավ ինչ վոր գործիք
ների համաքածու չե, վոր արվի զը-
րողներին՝ գեղարվեստական յերկեր
ստեղծելու համար: Մի քանի դրողներ
սլահանջում են, վոր նրանց արվի սո-
ցխալիստական ռեալիզմի տեսությու-
նը բալթր մանրամասնություններով:

Դուք ինտելիգենցիայի լավագույն
մասի ներկայացուցիչներն եք: Ձեզ
չատ ե արվել, նրանից շատ ել կպա-
հանջվի: Յերբ ասում են, թե մեզ
պետք ե ցույց տալ սոցխալիստական
ռեալիզմը, ասրա այստեղ, դրողների
համազումարում, կարող ե լինել մի
այն մի սլատասխան՝ սոցխալիստա-
կան ռեալիզմն ամենից լավ կարող ե
ցույց արվել գեղարվեստական այն

յերկերում, վորոնք ստեղծում են
խորհրդային գրողները :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՐՁԱՊԱՏՎԱԾ
ԵՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՍԻՐՈՎ, ՅԵՎ, ՀՈԳԱՏԱ
ԲՈՒԹՅԱՄԲ

Խորհրդային գրողներին համադրումա
րի բնորոշ դիժն այն լարված ուշա-
դրութիւնն է, վորով շրջապատել է
համադրումարը մեր ամբողջ յերկիրը :
Քիչ չխտավեց այն հարցի մասին, վոր
Խորհուրդներին յերկրում վոչնչացվել
են այն անջրպետները, վորոնք անցյա
լում գեղարվեստագետին անջատում
էին ժողովրդից : Մակայն յես կար-
ծում եմ, վոր գրողներից շատերն
այդ բանն իր ամբողջ ուժով առաջին
անգամ զգացին այստեղ, խորհրդա-
յին գրողներին համադրումարում : Զե-
ղանից շատերը միայն այստեղ
զգացին, թե օ ինչպիսի սի-
րով, ինչպիսի ուշադրությամբ է
շրջապատում մեր ժողովուրդն ի՞նչ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՑԻԱՅԻՆ,
ինչպիսի հոգատարությամբ է վերա-
բերվում նրան : Դուք տեսնում եք,

Թե ինչպես ամբողջ յերկիրը հասե-
լում և համադումարի աշխատանքին,
Թե ինչպես զգայուն կերպով արձա-
դանքում և նա զբողիների ամեն մի յե-
լաւյթին: Այդ ցայտուն կերպով ցու-
ցաղովեց այտեղ, համադումարում,
բանվորների ու կոլտնտեսականների
բաղմաթխվ սաստիկրակությունների,
կարմիր բանակի, նախատորմի, յերկ-
տասարդության և արվեստի մյուս
ճյուղերում աշխատողների ներկայա-
ցուցիչներին յելաւյթներում:

Այդ տեսանք մենք Մոսկվայի կուլ-
տուրայի և հանգստի սլարկում, կա-
նաչ թատրանում, վորտեղ հալաքվել է
էյին Մոսկվայի մի քանի տասնյակ
հաղար պրոլետարները՝ ջերմադին
վողջունելու խորհրդային գրողների
համադումարը: Յեթք գրողների այդ
հանդեսին ներկիս դոնվողները տեսան
տասնյակ հաղարավոր հանդիսատես-
ներ, այդ հսկայական ամփիթատրանը
բաց յերկնքի տակ, այն լուսինը, վոր
կախված էր այդ ամփիթատրոնի վե-
րեվը (ընդվորում գրողները հարց ե-
յին տալիս՝ «Միթե՞ այդ լուսինն ևս
կախ է տվել պարկի դիրեկտորը»), ու

A 19135

600

2472

1884

պա նրանցից շատերի յերեւակայութեան մեջ վերակենդանացան անտիկ շունատանի անմոռանալի պատկերները, վարտեղ արվեստն անխղելիտրեն կապված եր ժողովրդի հետ :

— Լավ կլիներ, վոր այս բնութւ բնադրվեր «Լիդիալը», դուրս սլըր-ծալ այն ժամանակ Ա. Տըլատոյի բերանից : — Կամ կազմակերպել բանաստեղծների ու յերգիչների մրցություն, — ավելացրեց մեկը :

Արդյոք չե՞ք կարծում, ընկերներ, վոր այժմ, պատմական դարձագաման մի այլ աստիճանում, ելնելորականութեան ու ռազիոյի դարում, մեր յերկրում հաստատված օպիալիզմի ու խորհրդային իշխանութեան դարում, մենք հասել ենք արվեստի լաւագույն ժամանակներին, յերբ ժողովուրդն ու գեղարվեստագետը կազմում են մի ամբողջություն : Մեզ մոտ հետզհետե սնհետանում են գրական այն ճամարտակները, վորոնք ընդունարաններում, սիւնդ փակելով դռները, իրար իւրացնում են ճոռոմ տիրադներով : Մեզ մոտ ժողովուրդը ճանաչում է իր գրողներին, նա գոր-

ծարաններում, կոլտնտեսություններում,
բում, տներում, ախումբներում և
կարմիր բանակում քննարկում և ա-
մեն մի նոր ստեղծագործություն:
Մեզ մոտ ամեն մի լավ յերկ վայրկե-
նարար տարածվում և ամբողջ յերկ-
բում՝ Բելոռուսիայից մինչև Պաղատ
ուխիկանոսի սպիերը:

Զուր չե վար աշատեղ, համարումա
բում, Ա. Մ. ԳՈՐԿՅՈՒ գեկուցման
մեջ, գրողներին յելույթներում աչն-
քան շատ խոսվեց ժողովրդական բա-
ստեղծագործություն մասին: Այո, մեր
ժողովուրդը նորից հրապարակ և հա-
նում իր յերդիչներին և իր նկարիչ-
ներին: Ամեն տարի բարձրանում են
նարանտր ուժեր, նոր գրողներ, վո-
րոնք դուրս են գալիս բանվորների ու
կոլտնտեսականների միջից, վորոնք
յերբեմն իրենց առաջին ստեղծագոր-
ծություններով հայանի յեն գտնում
ամբողջ յերկրին:

Այսօր ՍՏԱՎՍԿԻՆ պատմում եր
աչգ յերխոսասարդ գրողներին մասին,
վորոնց թիվը տարեց-տարի ախելա-
նում և, վորովհետև աճում և մեր
կուլտուրան:

Մյուս կողմից, այն՝ դեղարվեստա-
դեաները, մորոնք սուաջ մեկուսացած
էյին, այժմ դարձով պրոչեարիատի
մաս և բնդունելով խորհրդային իշ-
խանության պլատֆորմը, մերձավոր
ու հարողատ են դարձել մեր ժողո-
ւիրդի համար :

Յերբ այստեղ հանդես էյին գալիս
բանվորների ու կուրնտեսականների
նեկայացուցիչները, նրանք ասում
էյին մեզ՝ «նկարագրեցեք մեր աճու-
մը, մեր պայքարը՝ սոցիալիզմի հա-
մար» :

Ամեն մի մարդ, մորբ մողջունում
եր համայումարն այս ամբիոնից,
սկսած Մամիլայի այն կուրնտեսու-
հուց, մորբ խոսում եր հիանալի, գու-
նեղ լեզվով և մինչև Մտալինի անվան
գործարանի վարպետը, ստեղծվել են
հեղափոխության կողմից, կռվվել են
սոցիալիզմի հողթանակի համար մրդ-
վող համառ պայքերում :

Յես մերհիշում եմ մեր քննադատ-
ների մի քանի խմաստավությունե-
րը, մորոնք պտույտ են դալիս այն
մի քանի հիմնական դրույթների շուր-
ջը, մորով գեկտվարվում են մեր դը-

բողնեցը և իրենց դատադուժ յուճննե-
 րով աշխատում են բովանդակագուրի
 դարձնել այդ դրույթների խմատը :
 Հայտնի չե Ենդելսի այն դրույթը ,
 թե դեղարվեստագետը պետք և պատ-
 կերի ախպիկ բնավորութ յուճնները և
 ախպիկ հանդամանքները : Ահա , յեթե
 խասենք բանվորների , կոլտնտեսակա-
 ների ու կարմիր բանակի ներկայա-
 ցուցիչների այն բնավորութ յուճնների
 մասին , վորոնք հանդես չեկան այս-
 տեղ , այս ամբխանի վրա , ապա վոչ
 վոք այնքան ակնառու կերպով չի ար-
 դարացնում Ենդելսի այդ դրույթը ,
 ինչպես նրանք , վորովհետև այդ բնա-
 վորութ յուճններն ստեղծվել են ախա-
 նային դատակարգային այն պայքա-
 րում , վորը ծավալվել և մեծ յերկ-
 րում , այս բոլոր տարիների ընթաց-
 քում :

Վոճանք այսպես են դատում՝ թե
 Ենդելսի առաջին դրույթի հետ՝ ախ-
 պիկ բնավորութ յուճններին վերաբեր-
 յալ դրույթի հետ մենք կարող ենք
 հաշտվել : Իսկ ինչ վերաբերվում և
 ախպիկ հանդամանքներին վերաբեր-
 յալ յերկրորդ դրույթին , ապա դա ,

և իշանն ասած, անտեղի յն: Դա իմ
կարծիքով խոշորագույնն սխալ է:
Մենք չենք կարող հասկանալ, մենք
չենք կարող ցույց տալ վոչ մի բնա-
մարության, առանց ցույց տալու,
թե ինչպես և պայքարել այդ մարդը,
ինչպիսի խոչընդոտների, ինչպիսի
թշնամիների դեմ և պայքարել, ինչ-
պես և կռիվել այդ պայքարում:

Մեր սմբողջ կուսակցությունը, և
ԵԻՅԻ-Ստալինի կուսակցությունը ա-
նկեց ու կռիվեց սոցիալիզմի համար
մղվող պայքարում: Այդ պայքարում
կռիվեց և բանվոր դասակարգը: Մեր
գեղարվեստագետները պետք և զգաց
են ասան այդ բանն իրենց ստեղծա-
դործություններում: Նրանք պետք և
յերբեմն դռնեն այն փոքր, մանր գը-
նեքը, վորանք ընդդժում են այդ հիմ
նականը, մեր յերկրում բնավորու-
թյուններ յերևան բերելու ու ստեղծե-
լու ստպարիզում: *

ԶՆԼՅՈՒՍԿԻՆՅԱՆՆԵՐԸ ՀԵՐՈՍՄԱԿԱՆ ՊՐՈ.

ԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՊԱՏԿԵՐՆ ԵՆ

Այստեղ հանդես եր յեկել ՌՏՏԻ
ՅՈՒԼՅԵՎԻՉ ՇՄԻԴՏԸ: Նա ասաց,

ասաջին հասցեից ինչ վոր պարզ,
 բայց շատ նշանակալի մի բան, վորի
 վրա իմ կարծիքով, պետք է լուրջ ու
 շատ բություն դարձնեն մեր գրողնե-
 րը: Ոտատ Յուլյեվիչն ասաց՝ «Արկ-
 տիկայում, սառցադաշտի վրա, դժվա
 րագույն տրագիկ պայմաններում,
 մարդկանց իմեջ յերևան յեկան այն
 հատկույթյունները, վարոնք ասաջ
 գտնվում եյին նրանց մեջ քաղնված
 վիճակում, սակայն վարձնց դաստիա
 րակել եր խորհուրդների յերկիրը»:

Իմ առջև դրված է մի դերք, վո-
 րը պետք է բաժանել համազորմարի
 պատվիրակներին և վորի վրա յեռ
 կարծում եմ դուք բոլորը ել ուշա-
 դրություն կդարձնեք: Դժբախտա-
 րաբ արդ դրքի մասին վաջ վոք չխո-
 սեց համադրումարում: Այդ դերքը կոչ
 վում և ճինչպիսի փրկեցինք մենք չեւ
 յուսկինյաննային»: Խորհրդային Մի-
 ության հերոսները շատ անցին, մի-
 չեվ, վոր մեր գրողները ներշնչվեն
 և նկարագրեն նրանց քաժաղործու-
 թյաններն Արկտիկայի սառցադաշ-
 տերում: Նրանք իրենք դարձի լծվե-
 ցին և յերկու ամսում իրենք գրեցին

այդ դիրքը : Այստեղ, պարզ ու անպար-
 ճույն խոսքերով, ողաշուէներից ամեն
 մեկը՝ Լյուսիդիւսիկին, Լեւանեւսիկին,
 Արեւոյնյովը, Մուրկովը, Կամանինը,
 Վաղոսյանովը, Դորոնինը պատմում
 են իրենց կյանքը, այն բանի, թե ինչ
 պես են սովորել, ինչպես են կատա-
 րել իրենց հերոսական քաջագործու-
 թյունները :

Դա դարձանալի դիրք է : Դա կյան-
 քի մի հատված է : Դա վերջին ժամա
 նակներս լույս տեսածների մեջ ամե
 նահետաքրքրական գրքերից մեկն է :
 Նրա հրատարակումը վկայում է, վոր
 մեր ժողովուրդն ասպարեզ է հանել
 այնպիսի հերոսներ, մորանք մուշ միայն
 քաջագործություններ են կատարում,
 այլև դիտեն պատմել իրենց մասին,
 իրենց քաջագործություններն մա-
 սին : Այդ նոր յերևոյութ է մեր դրա
 կանության մեջ : Յերբ դուք աչքի
 անցկացնեք այդ ⁹ դիրքը, կանսնեք
 թե ինչ մարդիկ են նրանք : Մեկը
 ծնվել է Մասկիպայի մտա մի դյու-
 դում, մյուսը՝ Լենինգրադի մտա, յեր-
 բորդը՝ Պուտայաչում : Նրանց կյան-
 քն ուղին տարրեր է յեղել : Նրանցից

չատերն իրար չեն հանդիպել մինչև
Վանկարեմ և Ուելլեն: Սակայն այդ-
տեղ ընկնելով, նրանք ակտել են դուր-
ծել միասին, վարպես հեղափոխու-
թյան սրբապատանու ջոկատը (Ծա-
փեր):

Ով և ստեղծել նրանց: Կարդալով
այդ դիրքը, դուք կտեսնեք, վար-
պես մարդկանց ստեղծել և հեղափո-
խությունը:

Յերբ մեր ժողովուրդը մեծարում
եր չելյուսակինյաններին, նա նրանցով
մեծարում եր միջ միայն նրանց անձ-
նաւան արխությունն ու հերոսությու-
նը: Թերևիս այն դրողի մոտ, վարք
կակսի նկարագրել այդ քաջադարձու-
թյունը, նա կպատչնի, վարպես
անձնական հերոսության, անձնական
արխության այն որինակներին մեկը,
վորանց թիվը բաղական շատ և: Իս-
մեծադույն սխալ կլինեք: Վո՛չ: Այդ
մարդկանցից ամեն մեկն իր պատմու-
թյունն ունի: Ստացադաշտում կա-
տարվածը նույնպես իր պատմություն
ներն ունի: Յերբ մեր յերկիրը մեծա-
րում եր Արևոսիկայի հերոսներին, նա
տեսնում եր նրանց մեջ իր պատկերը,

ստացառչաշտում կատարվածի մեջ
 նա տեսնում եր խորհուրդների ամ-
 բողջ յերկրի պատկերը, հերոսական
 պրոլետարիատի պատկերը: Այնտեղ
 գրեթե միակու հասկում թյուն,
 մոր հատկանշում ե մեր աշխատավոր
 մասսաներին՝ գրեթե միակու—հերոսու-
 քյուն, մոր ցուցարեքեց մեր ժողո-
 վուրդը բանվոր դասակարգի ղեկավա-
 րությամբ, յերբ նա պատմության մեջ
 առաջին անգամ ճանապարհ հարթեց
 դեպի նոր սպասքան, դեպի նոր իրա-
 վակարդը, և գրեթե միակու այն մե-
 ծագույն կազմակերպվածությունը,
 առանց մորի հերոսությունը կտրված
 կլիներ հողից, հողաղուրկ կլիներ,
 առանց մորի չեյին կարող վրատարվել
 այլ բոլոր մեծ գործերը:

ՄՏԵՂԾԵՆՔ ՄԵՐ ՀՐԱՇԱԳԻՅՂ
 ԵՊՈՆԱՅԻՆ ԱՐԺԱՆԻ ՅԵՐԿԵՐ

Դա հակադասական նշանակություն
 ունի գեղարվեստագետի համար դե-
 դարվեստական ստեղծագործության
 համար: Կլասիկիներից մեկը, մորը
 վախճանվել և վաղուց, բայց մերկա-

յե՞ տվյալ համադրումարում, ասել էր, վոր աքն ուսալիցմը, վորն իր զթի տա կից դենը չի տեսնում, խելացնոր Քանասասիկայից վատ է, վորովհետեւ նա կույր է:

Ձեւյուսկին յանների սրինակը դեղար վեասադեաին ստորեցնում է, վոր չի կարելի սահմանափակել միայն լուսանկարելոյ, չի վարելի սահմանափակվել անցքերի արտաքին նկարագրումով: Գեղարվեստագետը պետք է գտնի այնպիսի գծեր, վորոնք գրանվորեն յերեւոյթների մոխադարձ կարը, վորոնք ցույց տան, թե վորտեղից է աճել մարդը, վորտեղից են առաջ յեկել այն հասկումթյունները, վորոնք հարաւորություն են տվել հերոսության հրաշքներ գործելու, կարմակերտության այնպիսի հրաշքներ, վորոնցով հիանում է սմբողջ աշխարհը:

Այստեղ շատ խոսվեց, վոր մեր արվեստը պետք է բախանդակալից լինի: Իս միանդամայն ճիշտ է: Այժմ մեզ մոտ չկան Քորմալիցմի բացահայտ պաշտպաններ: Ճիշտ է, դեռևս կան մարդիկ, վորոնք նդովում են Քորմա

լիղմը, և միշտ մնալով ժամանակ անդ
 են հասցնում մեր ջինս իրենց դրամաժան-
 րում, կամ քննադատութեան մեջ: Այդ
 սխալի դեպքեր, դժբախտաբար, դեռ
 լինում են: Մակայն բովանդակա-
 դուրի արվեստի դեմ մղվող պայքա-
 րում, այնպիսի արվեստի դեմ, վորն
 արտացոլում է բուրժուական աշխարհի
 նեխումն ու քայքայումը, մենք
 արդեն մտածական հաղթանակ ենք
 ձեռք բերել: Մեր գեղարվեստագետը
 դիտակցում է, վոր նա իր յերկերում
 պետք է տա մի թե պարզապէս մի
 գեղեցիկ սոցեակա, այլ բովանդակա-
 լից մի սակեղծարժութուն, վորը
 մտեղնչի, կոչ անի և առաջ մղի:
 Մենս կարծում են, վոր արվեստա-
 դեան այն ժամանակի, յերբ նա սակեղ-
 ծարժում է, յերբ նա սակեղծում է
 իր յերկը, յերբ նա իր ամբողջ ուժը
 լարում է, ուղում է, վոր իր սակեղ-
 ծարժութեան պատկերները, ամեն
 մի միտքը, ամեն մի դրացմունքը, ամեն
 մի խոսքը հասնի ընթերցողի սրբ
 աին: Այդ տեսակետից մեզ սրինակ է
 տալիս Ալեքսեյ Մաքսիմովիչ Գորկին:
 Նրա յերկերը բոլորն էլ կերտված են

աշխարհս, վոր դրանք շատ չափ և հաս-
կանում մասսայական ընթերցողը:
Այնտեղ հղիված և ամեն մի խոսք,
ամեն մի Ֆրազ, այնտեղ գուրգուրան
քով և արված ամեն մի պատկեր,
այնտեղ ամեն ինչ ուղղված և մի բա-
նի՝ վոր այդ ստեղծագործությունն
արձագանք գտնի ընթերցողի սրբ-
ասում: Հենց դրան պետք և ձյտի ամ-
ենն մի իսկական գեղարվեստագետ:

Ընկերներ, այստեղ հանդես յնկան
մեր նոր ընթերցողների շատ ներ-
կայացուցիչներ, նրանք յնկել են մեր
խորհրդային յերկրի բոլոր ծայրե-
րից: Նրանք հանդես ելին գալիս,
բարձրանում ելին այս ամբիոնը և
ստում ելին՝ զմենք սիրում ենք ձեզ,
խորհրդային գրողներիդ, մենք պատ-
վում ենք ձեզ, բայց մենք սպասում
ենք, վոր դուք նոր յերկիւր, նոր ստեղ-
ծագործություններ տաք մեզ, վորոնց
մեջ հոսի նոր գգացմունքների ու մշա-
քերի հեղեղը, մենք ուզում ենք, վոր-
դուք ստեղծեք այնպիսի յերկեր, վո-
րոնք վողեվորեն, վորոնք դեպի ա-
ռաջ կոչեն մեզ, վորոնց մեջ արտա-
ցովի մեր ամբողջ շրջացուցիչ, գու-

նեղ, բաղձապիտի հերոսական կյանքին ու աշխատանքը: Նբանք վալիս եյին աշտեղ, բարձրանում եյին խորհրդային գրողների համազումարի ամբիտնը և իրենց հույսերն ու պահանջներն եյին ուղղում խորհրդային գրողների համազումարին, ինտելիգենցիայի լավագույն ներկայացուցիչներին:

Կարող և լինել միայն մի պատասխան՝ այո՛, մենք կատեղծենք ազատ ժողովրդի նոր արվեստը: Այո՛, մենք կատեղծենք սոցիալիզմի արվեստը (բունն ծափեր):

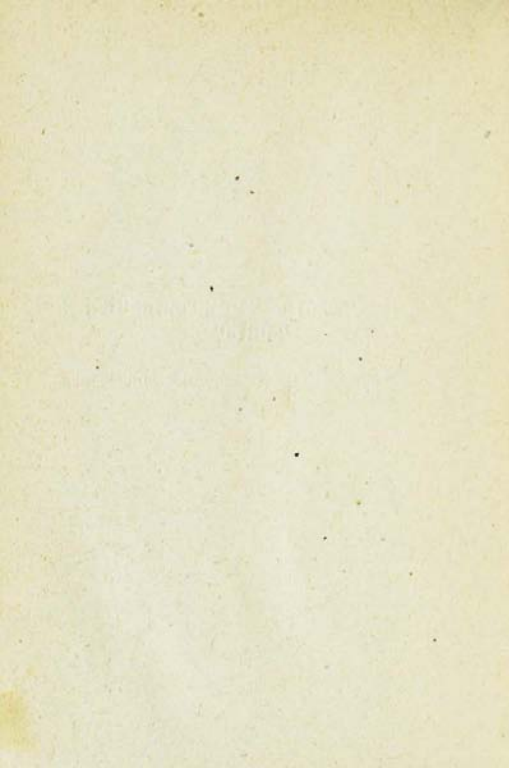

ԽՈՐՀՐԻԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԳՐՈՇԸ

(Ճառ. Ուկրալիմայի Խորհրդային գրողների
Խամագոււմարում)

ԽՈՐՀՐԻԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԳՐՈՇԸ

(Ճառ. Ռւկրայիմայի Խորհրդային գրողների
Խամագումարում)

Ընկերներ, մենք կարօխցինք
մեր անմիջական աշխատանքից
և չնայած աննպատակ յեղանակին,
Մոսկովայից թռիչք կատարեցինք այս
անգ Նրա համար, վարպետի մասնակ
ցինք մեզ համար ուրախ այս անցու-
ղարձին—ուկրայինական դրողներին
1—ին համադումարին: Այդ համադու-
մարը մեզ համար նույնպես ուրախալի
չե յինչպիս և այսպիսի ներկա յեղող բո-
լորի համար: Մոսկովայի դրողները սա-
վառնակով թռիչք կատարեցին, չնա-
յած այն բանին, վոր շատերին նա
սպասնում եր անահագճո սպրումներ,
օակացն, վարպետի իմրույն հասնեն
համադումարի բացմանը և բերեն
Միութենական կազմկոմիտեյի և սուս
դրողներին վողջույնները (ծախսա-
բուքյուհներ):

Յես պետք ե ձեզ վողջունեմ այն

կապմանի բազմաթիւնն կողմից, ուր յետ
աշխատում եմ՝ Համհոմկուսի կենսա-
կամի կողմից (բունն ծափահարու-
ք-յուրներ. ձայներ՝ կՅՅՅՅ ԸՆԱ-
ՍՏԱԼԻՆԸ, ՈՒՌԱՎ) :

Ընկերներ, յերբ մենք լսեցինք այս-
տեղ ընդարձակ գեկուցումներ ուկրա
յինական դրահանութեան մասին,
մենք նրանց մեջ պղպղեցինք վաչ այն-
քան վաղուց տեղի ունեցած պայքարի
վառողի հոտը, պայքար, վոր ուղղ-
ված էր նայելոնալիսաների գեմ,
նրանց գեմ, ուղքեր ուղում էյին դա-
մաճանել մեր հայրենիքին, դավա-
ճանել Խորհրդային Միութեանը, թրշ
համուն մտանել Խորհրդային Ռեկ-
բայինան: Այդ պայքարը տեղի ու-
նեցալ մտտիկ անցյալում մեր աչքերի
տուաջ, շատերն յեղան նրա մասնակից
ները, նրա վիհաները. նա տեղի ունե-
ցալ այստեղ և շատերը դիտեն այն
ճարդկանց, վարոնք գանվեցին բարի-
կաղի այն կողմը, նրանք, վորոնք
ական էյին գնում սոցիալիզմի դոր-
ծի սակ, նրանք, վորոնք ցանկացան
դավաճանել Խորհրդային Ռեկբայի-
նային: Շատերը խղեցին իրենց անձ-

նազիան կատարելով : Այդ ժամապահանց
 դուք նախադասե՛ք և յի՛ք, սակայն, ընկեր
 ներ, աշխարհսի հարցերում, ուր խոս-
 քը վերաբերվում և հիմնականին,
 մեր հարադատ, ապիստվողմի դար-
 ծին, այնտեղ խնայելու մասին մոռ
 մի խոսք չի կարող լինել, այնտեղ
 անթույլատրելի չե մտրեւ հաշտվարա
 կանուխյուն, այնտեղ պետք է խաչ
 դնես քո բոլոր մտիահարաբերութուն-
 ների վրա և նրանց վրա, ու՛րիւր դա-
 վաճանեցին մեր հայրենիքին, աշխա-
 տութարների հայրենիքին : այդ դատա-
 ճաններին խնայել չի կարելի և չենք
 խնայի (ծափահարուք յումներ) :

Ընկերներ, վերջին ժամանակներս
 ուժեղացել և հետաքրքրութունը
 այն բանի հանդեպ, թե ի՞նչ և կա-
 տարվում ու կրայինական խորհրդա-
 յին դրահանության մեջ, մտրտվհետեմ
 ու կրայինական խորհրդային դրահա-
 նությունը, վերջին տարիների բնթուց
 քում, ստեղծել և մի շարք խաչոք
 դարձեր : Այդ անտակեաից մեր առա
 դրողներն ևլ նրանցից սովորելու բան
 ունեն : Նուս դրողներն սկսում են

ուշադիրութեամբ դիտել, թե ինչ և
 կատարվում աշտեղ, Սորհրդային
 Ուկրայինայում և սա շատ բնական
 է: Մենք պետք է փոխանակենք մեր
 փորձը, առավել ևս, վոր դրականու-
 թյան զարգացումը, նույնիսկ յեթե
 վերջնենք առանձին շոկատները, ա-
 ռանձին բնագավառներում բնթու-
 նում և վոչ միատեսակ: Յեթե, որի-
 նակ, ՌՍՖՍՀ-ում, Մոսկվայում,
 շատ և սվեյի շալ ներկայացված և
 արձակը, ապա աշտեղ, ինչքան յես
 ծանոթ եմ, վերջին ժամանակներս
 սվեյի ուժեղ և, ստենք դրամատուր-
 դիան, և սպա՝ սյուեյիան: Դուք գի-
 տեք, վոր մի շարք դրամատուրդիա-
 կան գործեր ներկայումս հանդես են
 յեկել միութենական հրատարակը, մի
 շարք սվեյներ բեմադրվում են Մասկ
 չայի թատրոններում, Լենինգրադի
 թատրոններում: Յեվ աշտեղ մենք
 տեսնում ենք սհա, թե ինչպես և նոր
 կուլտուրա ստեղծվում: Աշտեղ գը-
 բում են դրաշահը իրենց թեմայի մա-
 ռին, ուկրայինական նյութի մասին:
 Նրանց հետ և Ուկրայինայի կուլտու-
 րան, նրանց ևս և Ուկրայինայի աշ

խառաւոր մասնաճիւղի պայքարի փոշ-
ձք, նրանք դրում են ուկրալինական
լեզվով, այնուամենայնիւ նրանց մի
շարք արտադրութեանները ստանում
են համամիութենական նշանակու-
թեան, վարովհետեւ այն, ինչի մա-
սին այստեղ իր լեզվով խոսում է
դրողը, սա հարազատ դործ է և և ընդ-
հանար և մեզ բնութիւն համար :

Ընկերներ, մենք այստեղ արդեն խո-
սեցինք այն սրիկաների մասին, վո-
րոնք ներկայումս բեմադրվում են
Մյասկովայում և Էլենինգրադում . դրանք
են բնկ . բնկ . Միկիտենկոյի, Կորնեյ-
չուկի, Կռչերգի սրիկաները : Պետք է
ձեզ ասեմ, վոր վերջին ժամանակ-
ներս դրողների համամիութենական
համագումարի առթիւ հրատարակ-
վում են ուկրալինական արձակագիր
ների մի շարք դործերը : Թարգման-
ված են բնկ . բնկ . Պանչայի, Կուդ-
միչի, Կուպիլենկոյի դործերը : Չափա-
զանց ուժեղ կերպով թարգմանական
դրականութեան մեջ հանդես է յե-
կել ուկրալինական սրեղիան : Սա-
կայն սա միայն սկիզբն է : Դուք,
հավանաբար լսեցիք Ուկրալինական

Կազմ կամ իսկ չի հանձնաժողովի աշխատանքների մասին, վերջ և հենց նրանով պետք և դատվի, վերապետը Մասկվայի դրոշները կարդան ու կրայինական դրոշները դարձեցը, Առաջալինայի դրոշները կարդան Մասկվայի դրոշների դարձեցը, լորպետի նրանք իբար հետ ծանոթանան, լավագույն յերկերի հետ փոխադարձ ծանոթացման կարգով:

Այստեղ յես ձեզ պետք և առեմ, վար վերջին ժամանակներս մեզ մտցեղան դրոշների բավական շատ հանդիպումներ, վարի մասին ժամանակին դեպ Ա. Մ. Գորկին: Յերբ վար հարցրին դրոշ նիշիցին, թե նա ադգյաք ճանաչում և դրոշ Պիտեր Այլանմբերգին նա պատասխանեց. «Կարծես թե յես այդ դրոշի հետ ճանչել եմ մի անգամ»: Յեթե խոսեմք մեր դրոշների և ուկրայինական դրոշների ծանոթութեան մասին, դժբախտաբար, մինչևի՛ստ, նա հաճախ հատարում և հաշկերույթի կարգով թե Մասկվայում և թե այստեղ, սակայն միմյանց դրվածքները զիչ են կարդում: Պրապերի Միութեանը

Վերապէս ստեղծադարձական կալեկ-
 տիւմ, ըստ արժանաւորւմն, կրարձրա-
 նառ միմիայն աչն ժամանակ, յերբ
 գրողներն ծանոթությունը կլինի վոչ
 միայն հանդիսավոր հանդիպումներն
 կարգով, այլ կլինի հիմնական ծանո-
 րություն նրանց դրական դարձերն
 հետ, նրանց արտադրություններն
 փախադարձ ստուգման և փոխադարձ
 քննադատության հետ: Յետ ձեզ պետք
 և սուսմ, վոր աչ սեստակետից ուկ-
 րայիական հանձնաժողովի աշխա-
 տանքը դեռևս չի վերջացել: Մեզ
 մտա յեղով հանդիսավոր կարգով մի
 հանդիպում ևս, ուր աւերայիական
 գրողները հանդես յեկան կամ. սեղադե
 միայնում: Յեղան նաև ժողովներ,
 ուր ընկ ընկ Գլադկովը և Բեդիմենրս-
 կին զեկուցումներ կարդացին աւերա-
 յիական գրողներն ստեղծադարձու-
 թյուններն մասին. աչդ աշխատանքը
 պետք և շարունակել: Մինչևի համա-
 միութենական համադումարը և հե-
 տադայում մենք պիտի կազմակեր-
 պենք նման փախադարձ մի շարք յե-
 րեկույթներ, ուր Մասկովայի մեր դը-
 րողները պետք և քննադատեն աւերա-

յինական գրողներին, իսկ ուկրայինա-
 կան գրողները քննադատեն Մոսկվա-
 յի գրողներին: Յես կարծում եմ,
 վոր այսպիսի բնույթի ստեղծագոր-
 ծական հանդիպումները բացի լավից
 ուրիշ վնջինչ չեն տա և այս գործը
 պետք և ամեն կերպ վողջունել և
 դարդացնել:

Ընկերներ, այստեղ բաղձաթիվ ըն-
 կերների մեջ դարձացական հարց ծա-
 դեց, թե ինչո՞ւ այսպես յերկար և
 նախապատրաստվում գրողների հա-
 մամիութենական համագումարը: Յեն
 թաղրվում եր համագումարը բաց ա-
 նել գեռես անցյալ տարվա աշնանը,
 սակայն համագումարի բացումը նշա-
 նակված և այս տարվա ադաստոսի
 15-ին: Ետտերը հարց են տալիս, թե
 մի՞թե սա արդեն բավական լուրջ
 նախապատրաստություն չե: Ինչո՞ւմն
 և բանը, ինչո՞ւ յե հետաձգվում
 համագումարը: Վորովհետև վ գրող-
 ների համամիութենական առաջին
 համագումարը չի կարելի գիտել վոր
 պես հերթական հանդես, կամ վոր-
 պես հերթական մի կոնֆերենցիա,
 կամ պարզապես վորպես գրողների

«զարահանդես—արլեյ», ուր պետք է
 հանդես դան մեկը մյուսի յետևից
 մեր Միության արիքունի վրա՝
 Մոսկվայում, և խոսեն իրենց ստեղ-
 ծաղործական դեկլարացիաների մա-
 սին: Բանը, ընկերներ, սրանում չէ:
 Բանն այն է, զոր խորհրդային գրա-
 հոսնությունը համադրումարի շեմքը
 թեևսիտխելով, պետք է այլ կերպ դառ-
 նա: Բանն այն է, յորպեսզի յուրա-
 բանչյուր գրող, դնալով գրողների
 համադրումարից պարզ ու խորը համո-
 զում քնենա այն մասին, թե ինչպես
 պիտի աշխատի, ինչպես պիտի գրի,
 ինչպիսի՞ մեթոդներ պետք է նա կի-
 րասի իր ստեղծաղործության մեջ:

Մեր գրողների միությունը ստեղ-
 ծաղործական կազմակերպություն է,
 նա այժմ պետք է դնի հատկապես
 ստեղծաղործական կարգի հարցեր,
 ինչպես պետք է աշխատի գրողը, ին-
 չի վրա պիտի աշխատի, — սրանք
 շատ խոշոր հարցեր են: Յեւ, ընկեր-
 ներ, այս հարցերը կենսական հար-
 ցեր են գրողի համար: Առաջ, նախ-
 բան հեղափոխությունը, այս հարցե-
 րը վճռում ենին պարզ կերպով. — դը

բողբ թողնուած եր ինքն իրեն, նա
ձիայնասեղ եր, նա դիմանում եր մրցու
թյանը, նա սախարված եր ինքը հար-
թել իր ճանապարհը: Բազմաթիվ աստ
զանգներ խորտակվեցին, և մենք գի-
տենք նման բազմաթիվ խորտակ-
ված աստղանդներ, բազմաթիվ մար-
դիկ կոտորել են իրենց մեջքը, ծառա
յության են դնացել շահադործողնե-
րի՝ տիրապետող դասակարգի մաս:
Յե՛վ միմիայն ամենից ուժեղներին եր
հաջողութեամբ ճանապարհ հարթել ի-
րենց համար և նվաճել իրենց սեզր:
Իս մեր ճանապարհը չե:

Մենք մողջ կշանքը կազմակերպում
ենք նոր ձևով: Յե՛վ գրողներին կազ-
մակերպության խնդիրը կայանում է
հինց նրանում, մարտնչայի ոգնի յե-
րթնառարդ գրողներին դարձապատմելը,
նրանց կատարելագործմանը, աշխի
նրանց տիրապետել գրելու ձիրքին ու
մարտնչաությանը, հատկապես ստեղ
ծողործական ստուգման կարգով, մո-
խադարձ ընկերական քննադատու-
թյան կարգով, շահակցելով մարտնչայի
աշխ ձևով աստղծովի լատ հնարավորին,
ուսիելի բարեմարտատ սրտմաննեք՝ մեր

Խորհրդային դրահանութեան դար-
 ասացման համար: Սրանուամեն և ահա
 դարձը: Իրա համար եւ դրողների
 համադրումարի անշուքիամբ այսպես
 ժանրամասն են մշակելում բոլոր հար-
 ցերը, և այս ժամանակամիջոցում
 շատ բան և արված: Այս ժամանակա-
 մեթոսքում վճարված և վաչ թե հաս-
 բակ, այլ խոչարագույն քաղաքական
 հարց՝ այն մասին, թե ո՞վ պետք և
 ժանի դրողների միութեան մեջ: Այս
 շնորհիվ կատարված աշխատանքի,
 մենք տեսնում ենք, զոր միութեանն
 արդեն ստեղծված և, զոր այս տարի-
 ների ընթացքում դրողները ծանոթա-
 ցան իրար հետ, իմացան, թե ում
 պետք և բնդունել, ում չպետք և բն-
 դունել, զորոյհետև չեմ զոր կարող են
 լինել, և իբրև շատ են յեղել ու-
 մեն տեսակի կեղծ դրողներ, զո-
 բանք ցանկացել են ուժեղացուց-
 մաստմա, զորպեսզի ամեն տեսակի ա-
 վանաներ ստանան, զորպեսզի շորթե-
 լով դրողին: Այդ մարդիկ վարկա-
 բեկում ելին դրողների կազմակերպու-
 թեանը. մենք կարողացանք նրանց հե-
 ռացնել, նրանցից ազատել: Այս

այժմ Լենինդրադում, Մոսկվայում և
այստեղ, Ուկրալինայում բնդունելու
թյուները գրողների միության մեջ հա-
մեմատարար սահուն անցալ, վարով
հետև գրան նախորդեց նախասպտո-
րաստական մեծ աշխատանք:

Վերցրեք դուք այնպիսի գործ, ինչ
պիտին և առանձին հանրապետու-
թյունների գրողների ստեղծագործու-
թյան ուսումնասիրութունը: Չն^ո
մոր այդ բանն առաջ մեզ մոտ գոյու-
թյուն չուներ: Սոսում էլին ուկրալի-
նական գրականության մասին, բելո-
ուսական գրականության մասին,
սակայն չէլին պատկերացնում ի-
րենց, թե կոնկրետ կերպով ինչն^ումն
և սրտահայտում այդ ուկրալինական
գրականությունը, բելոուսական գր-
ականությունը, վրացական գրակա-
նությունը և այլն: Ա. Մ. Գորկու
նախաձեռնությամբ գրողների միու-
թենական կազմակերպուն ստեղծեց
հաստատվ համեմատողով, վորը անց-
կացրեց այս աշխատանքը՝ մեր սղղա-
լին հանրապետությունների ստեղծա-
գործությունների հետ ծանոթանալու

ուղղութեամբ: Այս աշխատանքը դեռ
ևս չի ավարտուիլ, սակայն, համե-
նայն դեպս և այս տեսակետից ար-
դեն շատ բան և արված՝ պարզելու
տուանձին հանրապետութեան ներքի
սակզմադարձական կադրերը, պարզե-
լու համեմատական յերկերը և դրական-
աղղութեան ներքը: Այս աշխատանքը
ևս, նույնպէս, խոշոր աշխատանք և:

Գրողների միութեան կանոնադրու-
թեանը, սոցիալիստական, սեպտեմ-
բեր հարցերը, պոստիւմի, դրամայի,
արձակի հարցերը, այս բոլորը քն-
նարկված են սակզմադարձական խոր-
հրդակցութեան ներքում, վորոնք վեր-
ջին ժամանակներս տեղի ունեցան
Մոսկւայում և Սարկովում: Յեզ, ըն-
կերներ, յեթե խոսենք այն մասին,
թե ինչ նշանաբանի տակ և անցնում
մեր համադրումարի աշխատանքը,
մենք տեսնում ենք, վոր առաջին՝ այս
սակ իր հաստատումն տեղն և դրավիլ
ինքնաքննադատութեանը, վորք բա-
գական աշխուժ արձագանք և տառջ
բերել թե դահլիճում և թե նախագա

հաւթ յանձնեմք . ինքնաբնականապէս
թ յանձնը են հանդէս գալիս թե գեղեց-
ցողները և թե մտքերի յոխանակու-
թ յանձնը մասնակցողները : Սա լամբ
գործ և : Յերկրորդ հարցը , գա ար-
տադրութ յանձնի գորակի հարցն և : Այս
հարցը ներկայացումս հիմնական հար-
ցերից մեկն և :

Մեզանում շատ բնկերներ գտնում
են , զոր գրականութ յանձնը գա միայն
տաղանդի գործ և , զոր բաւական և
տաղանդ ունենալ և արդեն ամեն ինչ
ապահովված և : Գծբախտաբար , այս
տեսակի հարցքներ պատահում են և
ներկայումս : Ի հարկե , գրականութ
յանձնը տաղանդի գործ և և սոսանց
տաղանդի չի կարող լամբ գրող լինել :
Սակայն , բնկերներ , պատկերացրեք
մեզ տաղանդ զխառութ յանձնեմք , սեխ-
նիկայի մեջ , տաղանդ , զոր գլխոված
չլինեք շարժարտաչն մարթեմատիկայի
զխառութ յանձնը , Փիղիկայի , Քիմիայի և
մի շարք այլ զխառութ յանձներով : Հնա
բաւժ՞ր և արդ յոք նման տաղանդ
ներկայումս ճշգրտա զխառութ յանձների
բնադարձաւում : Անհնար և այդ , գա
անվիճաւար և , և մենք շատ լամբ գլ-

աննք աչդ և հասկանում ենք: Սա-
 կայն, յերբ խոսքը գրականութեան և
 վերաբերում, մենք մինչև այժմ ևլ
 դեռևս հանդիպում ենք այնպիսի կար-
 ծիքի, թե բավական և տաղանդ ու-
 նենալ, բաշխական և ունենալ վորոշ
 շախմատ ֆանտաստիա և յերեվակայա-
 թշուև և գուր արդևն սրտորատի գր-
 բող ևք: Վարելի յե նստել և գրել ու-
 մրել: Սա հսկայական սխալ և: Գրծ-
 բախատարար, այս հայացքը: Գոյու-
 թշուև ունի մինչև այժմ, նրա դեմ
 համառորեն սրայքարեց Ս. Մ. Գոր-
 կին, վորն այս թեմայի շուրջը շատ
 սուր մի շարք հողվածներ գրեց: Յեվ
 սա բալորովին ճիշտ և: Աչդ տեսակի
 յերխոտասարդ գրողները հիշեցնում են
 մի քանի տաղանդավոր ինքնուսների:
 Ինձ սոփիթ և յեղել լսելու այն մա-
 սին, վոր Սերիբի թնչ-վոր խուլ ան-
 հշոււնում գտնվել և այնպիսի ինքնուս-
 տաղանդ, վորը հնարել և ժամացույ-
 ղի մեխանիզմ՝ առանց յերբեք ժամա-
 ցույց տեսնելու: Ի հարկե, սա տա-
 զանդավոր մարդ և: Կամ պատմում
 են մի տաղանդի մասին, վորը չիմա-
 նարով նորից գտել և վերլուծական

յերկրաչափությունը :

Այս յերկու դեպքերն եւ առաջ եւ ընդ
բում ե' ժպխտ ե' վիշտ : Այս յերե-
վույթները վկայում են ուժերի ան-
լորդ ծախսման մասին, և ընդդժում
են անկուլտուրականության վտանգը :

Յեւ յեթե խոսենք դրողների մա-
սին, այն ժամանակ մեզ հարկա-
վոր չեն այնպիսի դրողներ, վարոնք
պետք և նորից հնարեն ժամացույցի
մեխանիզմը : Մենք, իհարկե, կարող
ենք հենվելով յեղածի վրա սպասել
մի շարք ստորանդալոր պատմվածքնե-
րի : Բայց մի՞թե այս ստղանդալոր
պատմվածքներն առաջ են մղում դրա-
կանությունը : Յեւ մի՞թե բանն ոչն
և, վոր մարդիկ կդրեն ևս 2-3 ստղան
դալոր պատմվածքներ : Դրա մեջ
չե խորհրդային դրականության նը-
շանակությունը : Տաղանդի դործը
ինչ վոր նոր բան ստեղծելու մեջ և
կոչանում, ստղանդի դործն և առաջ
շարժվել, առաջ դնալ՝ հենվելով ար-
դեն նախաձեռն կուլտուրայի վրա : Ա-
հա թե ինչուսն և բանը : Յեւ դրա
համար եւ կուլտուրայի դժով, դրող-
ներին նախապատրաստելու դժով, նը

րան վարակատու թշամբ գինելու դժուր,
 աչդ բոյսը հարցերի ծանոթությամբ,
 — սա հարկավոր է այժմ ընդդէմ գը
 բողների համամիութենական համա-
 դամարից ստաջ, — մենք պետք է ող-
 նենք մեր գրողներին, վորովհետե
 նրանց մէջ կան շատ յերիտաստրդ-
 ներ, բայց մեծիւ աշնալիսի մարդիկ,
 վորոնք չեն պատկերացնում գրողի
 վարակատու թշան վողջ բարդությունը,
 վորոնք մտածում են, թե դա հասա-
 բանի րան է :

Մեր գործն է սպնել նրանց ուղղ-
 լու իրենց սխալները, քննադատել նը
 րանց, յերբեմն խիստ քննադատել, յե
 թե նրանք պործենում են, վոր կարն
 լի յե շատապով, վորաքի վրա լսով յեր-
 կեր ստեղծել :

Այստեղ, այսպէս հանդես յեկաւ
 ընկ. Կրուչնիցկին և խոսեց այն մտ
 սին, թե ինչպէս իրեն պէս մի մար-
 դու, վոր ասաջին անգամ ընկնելով
 Խորհրդային Միութեան մէջ, ինչպէս
 ինքն է ասում, շշմեցրել է զտումը,
 թե ինչպէս անցել է աչդ դատումը գե-
 կուցումներով : Սա, ընկ. Կրուչնից
 կի, գտում չէ, սա ինքնաքննադատու

Թշաւն և, առանց վորի մենք ապրելը
 չենք կարող, վորովհետև նա, ով չի
 յննթարկվում ինքնաքննադատութեան
 ով ընդունակ չէ ինքն իրեն քննադա-
 տելու և ում չեն քննադատում, նոս
 փութում և իր արմատի մեջ: Այստեղ
 արդեն վոր մի շարժում չի լինի, վոր-
 ովհետև ստեղծվում և հասած միջոց
 լորտ: Մենք չենք տարւմ այստեղ հո-
 տած միջոցլորտ, մենք ուղում ենք,
 վարդեացի մեղ մտա, խորհրդային գր-
 բարանութեան մեջ, միշտ լինի թարմ,
 առողջ ազ, վարդեացի մեք գրողները
 չնչն վորջ թոքերով և վորդեացի նք-
 րանք ամբանուն և ամբապնդեն մեք
 խորհրդային գրականութեան յերիտա-
 սարգ որդանիղմը:

Ընկերներ, կարեւարագույն հարցե-
 լից մեկը, վարի մասին պետք և խոս-
 վի համարումարում, դա սոցիալիս-
 տական տարիղմի հարցն և: Վերջին
 ժամանակներս սոցիալիստ. տեարիղմի
 հարցի մասին շատ ավելարգ խոսակցու-
 թեաներ են յնդել: Յետ կատելի, վոր
 այստեղ կա յերկու անողենց. կամ ա-
 մեն բնույթ ընդհանուր առմամբ վի-
 լիստիստի, որո. առաջ գլխի աջն մա-

«ին, թե ինչ և սոցիալիստականն ունա
 լիորձը, ամեն տեսակի վերացական
 կարծիքներ և բնութաբաններ վորոնք
 չեն կարգիւնում գրական պրակտիկայի
 հետ, կամ վորոնք են անում սոցիալիս-
 տականն սեպարիւմն ինչ վոր յարլիկնե-
 րով վրակարգինել և կարցնել աշդ յար-
 լիկները ֆրակտիւնի վրա՝ ինչ բախն-
 դակուլթյանը և լինի և վորքան և լ
 նա վաւ հոտ սրճակի:

Յեթե խոսենք գրողների մասին,
 թե աշդ տեսակետից ինչ և պահանջ-
 վում նշանցից, աշդ դեպքում գրա-
 պատասխանը չափադունց պարզ և կոն-
 կրետ կերպով արտահայտված և խաղ
 հըրդարին գրողների միության կանո-
 նադրության մեջ: Աշդ կետը, ինձ
 թվում և, պետք և համարել վրակա-
 հիմնական կետ: Այտանդ հետեյազ
 կերպ և ասվում, — «Սոցիալիստական
 սեպարիւմը հանդիսանում և խորհրդա-
 քին դեղարվեստական գրականության
 և գրական քննադատության հիմնա-
 կան մեթոդը, վորը պահանջում և ար-
 վեստադետից իրականությունը պատ-
 կերացնել ճշդրիտ, պատմականորեն,
 կենդրեա՝ իր հեղափոխական գարգաց-
 ման մեջ»:

Այս նշանակում ե, վոր դրողից ա-
մենից առաջ պահանջվում ե, վորպէս
դի նա տեսնի այդ իրականութեանը :
Գրողից պահանջվում ե, վոր նա տես
նի, թե ուր ե գնում, ուր ե սպրդ-
վում, ուր ե առաջ շարժվում այդ
իրականութեանը, տեսնի նրա հեղա-
փոխական բովանդակութեանը, վո-
րովհետեւ առանց դրան ընդհանրապէս
դժվար ե դրել : Գրողից պահանջվում
ե, վորպէսզի նա ճանաչի այդ իրակա-
նութեանը : Ահա սա այն պահանջն
ե, վոր դրվում ե դրողներին առաջ :

Յերբ դրողներին հետ աննկատ գրու-
ցում ընկ . Մտալինը խոսեց սոցիա-
լիստական սեպիդի վերաբերյալ,
նա հասկապէս ընդլծեց, վոր այս
հարցում անթուշտարելի յե սովեն տե
սակի փիլիսոփայելը :

Մենք չենք պահանջում մարդկան-
ցից, վորպէսզի նրանք պարտադիր
կերպով կիրառեն մատերիալիստա-
կան գիտելիութեան մեթոդը, կամ ե-
լի ինչ վոր խիստ բարդ, գիտական
մեխանիզմներ : Մենք պահանջում
ենք, վորպէսզի դրողը տեսնի մեր ի-
րականութեանը՝ իր հեղափոխական

դարդացման մեջ, տեսնի նրա հիմնա-
 կան տենդենցները, տեսնի թե ինչի
 յն տանում այդ դարդացումը, յերբ
 նա պատկերացնում է այդ իրականու-
 թյունը, անհրաժեշտ է, վարպետի
 նրա յերկր ևս կոչ անի դեպի առաջ,
 վար նա ցույց առ բարրություն ու հնի
 անպատարժյունը, և միաժամանակ
 վարկերի նոր հասարակագրդի հա-
 մար սրայքարելու դործում, վարպե-
 տի այն սամրամնդի այդ նոր հասարա-
 կագրդի մարդկանց գիտակցության
 մեջ:

Յեթե խոսենք քննադատության մա-
 սին, այն մասին, թե մեր քննադա-
 տությունն ինչպես պետք է մտանա
 սոցիալխատական սեպիցմի հարցե-
 րին, ապա յես կարծում եմ, վար քն-
 նադատության համար աշտ մեկնա
 մեծ դժբախտությունը այդ վերացա-
 կան իրիխտությունն անելն է:
 Յեթե ուզում էք ողնել դրային, բն-
 վեր քննադատներ, ամենից առաջ
 պետք է անել կոնկրետ արտադրու-
 թյան քննարկումից, պետք է ամե-
 նից առաջ քննել, թե ինչ է գլխի
 այս կամ այն դործը, և ինչ է պատ-

քատալում դբեզ, սիւաք և հեաա-
 դրանել պատակեթնեքի կատուցումք,
 սյուժեյի դարդապոսամք և աշխ:
 Մի շաքք բնեկեթնեք աչս մասին ար-
 գեն խաակեյին: Այստք բնեկեք Գուրդ-
 կան շաս լավ պատմեց, թե սկզբ-
 քում ինչպիսի իգեա յե յեղեզ նքա
 մտա և ինչպեօր և նա պատ-
 քատալում վերակատուցել իր յեր'ը:
 Շաս հեաաքքքիք և: Յեպ նա աշգ
 քանք վաատարում և քննողատության
 շարհիւ: Սակայն մեք քննողատու-
 թյունը լինում և շաս դեպքեքում քա
 ցաաապեա բնդհանուք քննողատու-
 թյուն, մարդուն որարդապեա ծեծում
 և լծալուքատալ: Այսպիսի քննողատու
 թյուն մեզ հարկալոր չե, մեզ հար-
 կալոր և ատեղծազարծաթյուննեքի
 կանկրեա վերլումաթյուն:

Ստեղծաղտըծաթյուննեքի կանկրեա
 վերլումումք կարազ և ատնել սոցիա-
 լիատական ակալիպթի կանկրեա հաս
 կացաղաթյանը:

Բազմաթիւ գրողներ պոքմք հոսկա
 նում են աչապեա, մոք պահանջում
 են — հանիք ու դիք ապիտղիստաեկան
 ակալիպթե աշխեա, վարպեազի յեա կա

բողանամ շաշախել այն: Մենք այդ
բանն անել չենք կարող: Դա այնպիսի
մի իր չէ, վոր դիմում և սեղանի վր-
բա: Այս հասկացողութեանը կարելի
չէ հասնել միմիայն կանկրեալ վեղար-
վեստական սորտագրութեան վերջու-
ծութեամբ:

Այնուհետև, չեմ ե խոսենք գրող-
ների միութեան մերձակա աշխատանք
ների մասին, ընկերներ, անհրաժեշտ
և ամենից առաջ ցուցանելով ամենից,
իրարանցման ու վարկանքի, ուժերի
ամենից ծախման վրա: Մեզ մոտ
գրողին շատ հաճախ շարժարում են
ամեն անասիկ նիստերով և այլն:
Ինչ կարծում եմ, վոր գրողների հա-
մարում արից հետո արեաք և նրա աշ-
խատանքն այլ կերպ (կարմակերպել,
հարկավոր են ամենի շիջ նիստեր,
այդ ստղարդութեան, այդ հանդիսով
յերույթները և այլն: Անհրաժեշտ և
վոր գրողներին կարմակերպութեան-
ները (վորի թիում և ուղիայինակա-
նը) ամենի շատ դրամական ստեղծա-
գործական հարցերով:

Յեթե որք ուղարմ ևք կարմ կրմ խու-
յի նախորդութեան կամ քորտուղա-

բուժյան նիստ գումարել, այն ժամանակ հարց դրեք, թե ինչ դիրք եք դուք ուղում քննության առնել, վո՞ր դրողի ստեղծագործությունն եք ուղում վերլուծել, վորովհետև այլ ձև վոյ դա կրինի կանցելիարիտ և վոչ թե դրողները ստեղծագործական կողմաներստության ղեկավարող որդաներ :

Ընկերներ, յետ ուղում եմ կանդ առնել ելի մի շարք մոմենտները վրաս, վորոնք անհրաժեշտ և ներկայումս ընդդեմ, վորպեսզի դրողներին մոտիկացնենք վարպետության տիրապետմանը :

Վերջին ժամանակներս Ս. Մ. Գորկու նախածեռնությամբ ստեղծված են մի շարք այնպիսի դրականակամ ձեռնարկություններ, ինչպիսիք են «Ծառբիկաների ու գործադաննները պատմությունը», առանձին մարդերի պատմությունը : Մոտիկ ժամանակներըս պիտի հրատարակվեն դրքեր առաջին և յերկրորդ հնգամյակի մարդկանց մասին, քաղաքացիական պատերազմի պատմության մասին : Այս ձև նարկություններին մաճակցում են

լալադույն գրողները: Դուք, հավա-
 նաբար, արդեն լսել եք Բելոմորսարո-
 յի գրքի մասին, լույս և տեսել ձի
 գիրք՝ Իժևիսկի գործարանի մասին,
 Ստալինգրադի գործարանի մասին,—
 այս բոլոր գրքերն ունեն ինքնաբույն
 նշանակութիւն և գրական ար-
 ժեք, սակայն նրանք ունեն նաև բա-
 դաքական մեծ արժեք, վարովհետև
 յերիտասարդութեանը ծանոթացնում
 են քաղաքացիական պատերազմի երի
 պատմութեանը, տալիս են մեզ բան-
 վորական շարժման պատմութեանը,
 նրանք մեզ ծանոթացնում են
 սոցչինարարութեան հետ՝ գեղար-
 վեստական կոնկրետ ոչնչկներով:
 Իսկ ձիաժամանակ, ընկերներ, մեծ
 նախապատրաստութիւն ու դպրոց
 է՝ գրողներին համար, վարովհետև գր-
 բողները լինելով գործարաններում,
 ծանոթանալով արտադրութեան հետ,
 կենդանի մարդկանց հետ, կուտա-
 կում են նոր նշութեք՝ նոր մարդ-
 կանց մասին, նշութեք, վարոնք նրանց
 պետք կդան իրենց ապագա գրական
 աշխատանքի համար, նրանց գեղար-
 վեստական արտադրութեան համար:

Յեւլ յահա ընկերներ յես գտնում եմ ,
 վոր ձեր համազումարի կոնկրետ ար
 դյունքներից մեկը պետք է լինի ու-
 ժեղ աշխատանք այս դժուր , վորով-
 հետև դա «մեծ դասարան» է դրողի
 համար և խուր չէ վոր Ալեքսեյ Մաք
 սիմովիչ Գորկին շատ մեծ նշանակու-
 թյուն է ստիս այդ կոնկրետով արտա-
 դրություններին : Ծիշտ է , մենք այս
 տեղ դեռևս ունենք վոր լակտիան գե-
 դարբիկատական արտադրություն , սո-
 միայն դեղարբիկատական ոչերկ է , սո-
 կայն նա դպրոց է դրողի համար , վո-
 րովհետև դրողները և դրում , և խըմ-
 բազրում են միմյանց նրանք ակամա
 սովորում են մեկը մյուսից դրական
 վարպետությունը և նյութ են կառու-
 կում : Արտակող , ինքնաքննադատու-
 թյան կարողով , յես պետք է ասեմ ,
 վոր ուղրայինական դրողներն այս տե-
 սակետից յետ են մնում : Գործարան-
 ների սրտամության աշխատանքի սը-
 լանում նշված և Դնեպրոստրոյի պատ-
 մությունը , նշված են Դոնի ալարա-
 նի մի շարք հանքահանքերի Պարկովի
 դործարանների պատմությունը և
 այլն : Դեռևս այդ գործերը չեն յերև-

միւսն և նրանց մասին շի լսվում : Այս
անդ, համազումարի սրբաբանքներէց
մեկը պետք և լինի սէտեղ աշխատանք
այս դժով :

Յերկրորդ մասնետը, նույնպէս չա
փարանց կարեւոր, — դա Գորկիւ ան-
ման դրականանկան բարձրագույն սե-
սամանկան հիմնաքին և (ԲՈՒՂ-ը) :
Այս ԲՈՒՂ-ը ներկայումս կարգակերպ
միւսն և Մասկաթում : Սա կլինի խեղ
կան գրականանկան սեպակնիս, աշխ-
անդ պետք և լինի սամանհարուստ դժ
բարգաւանք, աշխանդ պետք և լինի դժ
տա—հետադրատակածն սեկցիս և հա-
տուկ սեմինարներ և դասընթացքներ՝
գրողներէ համար, ուր գրողը մոչ ա
դորական կարգով, ինչպէս դպրոցա-
կանը, այլ հասականքն աշխատարի-
քում, ուր նա թույլ և գգում իրեն,
կարծող և լսել մեր գիտութեան լսվո
գույն մարտեաներին : Իսկ մը մեզ
մտա կանն աշխարհի մարտեաներ, մո-
րանց մտա կարելի չե ստիարել և մի
ժամ մի ընթացքում առկիին իմանող,
քան դուք մի աճամիս ընթացքում ինք
նաքույն աշխատանքով, ցույց տվին
այտար այտանդ հանդես յեկած խոր-

Հըրդային գիտության ամենակարգու
 բաղան մարդիկ, վերոնք ցույց են
 ստալիս, թե նրանք ինչ միայն մաս-
 նագետներ են իրենց բնագավառում,
 ալ և, հավանաբար, բաղձաթիվ գր-
 րողներից ել շատ առաջ են դնում նաև
 դրական գիտելիքների ստալարիդում
 (ծափահարություններ)։ Այնպես վեր-
 արժե ալ մարդկանցից ստորել։
 Ինք ահա դնում եք կիցիվ, այնտեղ
 կա գիտությունների Համառակրայինա-
 կան Ակադեմիա—չկր խանդարի ա-
 վելի հաճախ սարքել այնպիսի հան-
 դիարումներ ալրայինական խոշոր գիտ-
 նականներին հետ, ինքնք կարող ե-
 յին պղնել ձեզ բացելու մի ամբողջ
 շարք գիտական ստալարեղներ, բանա-
 լի սալ ձեզ՝ նոր աշխարհանքի համար
 և այսպիսով լայնացնել դրողի հարի-
 րանք։

Յեվ վերջապես, այսոք, այստեղ,
 ցուցադրվեցին մեր յերխոտասարդ
 գրողների ստեղծագործությունները,
 հասակապես Իոնի ավադանի դրողների
 ստեղծագործությունը։ Ինձ հաջող-
 վից յերեկ կարդալ Մատուտովսկու
 լրատմասիրները. թվում է, նա ըն-

դունակ սրեաւ և և մտանալորնէր և
 դուռ մտաքի մբա, սակաջն ձեւի տե
 սակեալից նա դեռես պեաք և սովո-
 բի, նաչնր նաե լեղլի նկատմամբ:
 Այժմ գոյություն ունեն դրահանա-
 կան ԲՈՒՀ-եր հասկապես յերիտա-
 սարդ, սկսեակ գրողների համար:
 Այնուպ յերիտասարդները սովորում
 են, թե ինչպես պեաք և գրել և վեր-
 յուծում են իրենց ստեղծագործու-
 թյանները: Յերբեմն մնաս չի լինի,
 յետե աշգպիսի կոնսուլտացիա ունե-
 նա և մեծ գրողը՝ նախքան իր գիրքը
 հրատարակության հանձնելը. մնաս
 չի լինի մոմպեաննա կերպով քննու-
 թյան ստեղ, թե ինչ և գրել նա և
 ինչպես և գրված, արդյոք շատ յեր-
 կար չե, արդյոք մասերն անհամա-
 շարի չեն, ինչպիսի՞ արխիտակտոնի-
 կա ունի գործը: Հաճախ կողմնակի
 աչքն ավելի լավ և նկատում արտա-
 գրության թերությանները: Մտ հատ
 կապես վերարկում և յերիտասարդ
 գրողներին, և աշգպիսի աշխատանքի
 պրակտիկան պեաք և լինի համալու-
 մարի արդյունքը: Յերիտասարդ գը-
 րողների համար պեաք և ստեղծվեն
 սեմ լեապններ և կոնսուլտացիաներ,

աւր նրանք կարողանան պատրաստ-
 ւել և խրենց արատաշրութ յունենքի
 գնահատակներ տառնալ, և, ուր,
 Թրոնց առաջ բացվեցին այն լավա-
 դույն ամենախոշոր սանդուղսորձու-
 թ յունենքը, վերոնց վրա նրանք կա-
 րողանային սովորել: Այս բոլոր հար-
 ցները կարծեք թե չսխալանից պրակ-
 աիկ և կազմակերպչական հարցեր են,
 ոտնչույն, խրականում նրանցից շատ
 բան և կախախտ, վարովհետևի հաս-
 կուպես աչք կալուարայում, աչք ձե-
 վով աշխատել կարողանալու մեջ և
 սանդուղում խոշոր գրողը: Աղեքանյ
 Մտքսխալիչն յերբ աչա հարցերով
 գիծում և ձեռ, դուր անդ չի դիմում:
 Ես ինքը պաշտարի ու աշխատանքի
 մեծ գալուց և անցել: Ես ինքը պատ-
 ճում և, թե ինչպես Լ. Անդրեյիցի
 հետ ունեցած աստղին հանդիպումնե-
 րի ժամանակ, ես չի հասկացել հա-
 ճախ այն դիտարկան խոսքերը, վեր
 հասնալուարան սովորած բարձրա-
 դույն կրթութ յուն աննցող Անդրեյի-
 վը գործածում ևք իր խոսքում, իր
 սանդուղսորձութ յուն մեջ, և ինչպես
 հասնալի դու նրան վերստի պրական և

յեղիւ աւ. ցալ սրտաճանել: Մարկայն
 Անողրեյեյք միանդ առեց մեզ և մի-
 յեմնույն հուշտուբայի աստիճանի
 վրա, նա բնկալ աջնալիսի շքան,
 վարակոյից նա մինչև իր կյանքի վեր-
 ջր շկարողացալ գուրս գալ աւ. վոր-
 սեա գրող շուտով սկսեց շնչահեղձ
 լինել: Իսկ Գարկին, շնայած արգելք-
 ներին աւ. հարածանքներին, վորտեք
 թափակցին նրա գլխին, համառօտեն
 առաջ անցալ, նա կարդում էր բարդ-
 մաթիսի գրքեր և կյանքի այդ հրա-
 կացական փորձի աւ. հակացտիտն կուլ
 առբայի միացումն իրար հետ, կուլ
 առբայի, վոր մարդն լինքն և ձեռք
 բերել իր ձեռքերով ասանայակ տարի
 ների ընթացքում, ստեղծեց ներկա-
 յումս մի աջնալիսի գրողի, վորի ա-
 նունք մեր գրականութեան մեջ ամե-
 նասխալուն և ջերից մեկն և կարգում
 (ժառանգարություններ):

Պետք և ձեզ ասեմ, ընկերներ,
 վոր միմիայն գրողների կարգակեր-
 սութեաններում չե, վոր աջժմ ներ-
 կացացում և վորտեք սրահանջք, մի
 բան, վոր յերևում է այն ինքնաքննա-
 դատութեանից, վոր տեղի քեր ունե-

նուա՛մ բարձր խորհրդակցութեաննե-
 րուա՛մ ու կոնֆերանսներուա՛մ : Դա շատ
 լա՛յ է : Սակայն սկսա՛ք և տակա՛մ վար-
 սրանով շի սահմանափակի՛րա՛մ դոր-
 ծը : Այժմ անհրաժեշտ է նաև կող-
 մակերպչորեն ստրատեգիա՛յ դրականու-
 թե՛յան բարձր վորակը : Դուք, հավա-
 նաբար, լսեցիք այն մասին, վար-
 Մոսկիւլա՛յուա՛մ նախատեսուի՛րա՛մ և վերա-
 կազմակերպել ղեղարկետական հրա-
 տարակչութեաննե՛րը : Ստեղծուի՛րա՛մ և
 միութենական նշանակութեան ունե-
 ցող հրատարակչութեան, ղեղարկե-
 տական գրականութեան հրատարակ-
 չութեանը, վորն անջատուի՛րա՛մ և միաց-
 յալ Պետհրատից և դառնալու յե ինք-
 նուրույն : Դրանով լնդդուի՛րա՛մ և այն
 դերը, վորը ներկայումս ստուի՛րա՛մ և
 ղեղարկետական գրականութեանը :
 Այս հրատարակչութեանը ստեղծուի՛րա՛մ
 և նաև նրա համար, վորպետի բարձ-
 րացնենք մեր գրականութեան մակար-
 դակը : Քանի վոր վերջին ժամանակ-
 ներս խոսուա՛մ և յին այն մասին, թե
 գրականութեանն յետ և մնում է յայն-
 քից, ստրա գրողներն ել ձգուա՛մ և-
 յին հասնել նրան, հաճախ, վոչ-բա-

յարսկին լախրակի դարձերսոյ : Տա-
լիս ելին հում նյութ և կխառնարբի-
կան , մարտկոցի միմիայն ցույց
տան , մոր նրանք ազատացայում են
իրտկանությունը , և , բարի յեղեք ,
մեզ մի կրկնեք : Այսպես շարունակել
չի կարելի : Արտադրութեան մարտկո-
րարձրացումը՝ խորհրդային դրտկա-
նութեան գրոշն և : Մենք պետք և
վերջ տանք մոչ միայն խաղաղարջին ,
աչքև վերջ տանք մեզ մոտ կխառնարբ-
րիկատաների , հում ազատարարութեանն
րի յերեան գալուն , թույլ շատնք , մոր
հրատարակախոսութեանը հրամայի
դեղարմեատական դրտկանութեան մտ
խարեն , վերջ արդի աշն բանին , յերբ
յերկի սկիզբը լույս և տեսնում , իսկ
հաճախ վերջարարութեանը շի յեւ
սպասում , և հայանի յեւ շե վեր-
ջանալով յե աշն արդյոք՝ բնդհան-
րաբն : Այժմ մեր հրատարակչու-
թյուններն անարակ ձեռարկեր չը-
պետք և բնդունեն : Գուք , բնկերներ ,
չպետք և մաս ձեռարկեր տաք , իսկ
հրատարակչութեանը շարեաք և բնդու-
նի աշն , աչդ դեղքում ամեն ինչ լախ
կրկնի : Յեթե մաս ձեռարկեր հանձ

նեք, առխարիւած են նորից ու նորից
աշխատեի նրանց վրա, առխարիւած կլի
նենն վերամշակել տօնայակ անդամ :
Ուտոտրիա յե այն, թե իսկույն կարև-
լի յե ըստ աքտադրություններ տալ :

Կարծում եմ, վոր հարկաւոր ե ըս-
տեղծել վորք թանդարաններ՝ յերկ-
տասարդ դրողներն համար, վորտեղ
ցույց տրալի մեծ դրողներն ստեղծա-
դործությունները : Այն ժամանակ
նրանք ցույց կտային թե ինչպէս են
աշխատել իրենց դործերն վրա Գոր-
կին, Տուստոյը, Չեխովը, Կոցյու-
բինակին, թե ինչպէս նրանք սորեն
տարադրաւոր դործերը ջնջում եյին
և նորից մշակում աշխատ, վոր
տաս տարի անցնելուց հետո նրանցից
տասըլում եր նոր դործ : Սա կլինեթ
խոշոր դարոց դրողներն համար՝ թե
դեղարիկատական ձեւի, և թե ընդլի
վրա աշխատելու անասիւտից : Այս
տեսակ թանդարան-լարողատորիա-
ներ, այսպիսի վոչ մեծ ցուցահան-
դեմներ, վորոնք վարելի յե սարքել
նույնիակ այստեղ, դրողներն տանը,
ամհրածեշտ ե : Նրանք կոնկրետ պատ

կերացում կտան այն մասին, վոր դե
զարվեստական արտադրութեան վրա
աշխատելն ամենեւին հասարակ բան
չէ :

Ընկերներ, դուք փոխադրվում եք
Կիլիկիա, Կիլիկիում ստեղծվում ե խոր-
հրդային Ուկրալինայի նոր մայրա-
քաղաքը : Յես հախառացած եմ, վոր
այնտեղ ել մենք կտեսնենք նախնայի-
տի հրաշաղեղութեաններ, ինչպիսին
յես տեսա այստեղ խարկովում : Յես
այստեղ չորս տարի յեր ինչ չեյի
յեղել ե պիտի անկեղծ սրտով իմ ու
ընկերների ձրողմից տեսմ, վոր մենք
հիացած ենք այն ամենով, ինչ այս
տեղ կատարված ե : Դու հրաշք ե մի
չորս տարում այդպես փոխել ե քաղա
քը նոր կառուցել : Իսկ այդպիսի հը-
րաշաղեղութեաններ տեղի յեն ունե-
նում մեր վողջ խորհրդային Միու-
թեան մեջ, մեր մեծ հայրենիքում ե
խորհրդային Ուկրալինայում :

Ինձ հաջողվեց լինել այս տարի
մայիսմեկեյան տոներին, Դնեպրոդե-
սում : Յես հինգ ուր ման եյի դալիս
20—30 կիլոմետրանոց նրա տերիտո-
րիաներով ե այդքան որեղում չկա-

բաղացաւ լինելի նոր քաղաքի բոլոր
ձեռնարկներում, տեսնել այն բոլորը
վոր ստեղծված և և ստեղծվում և
այդ հիանալի սեղում:

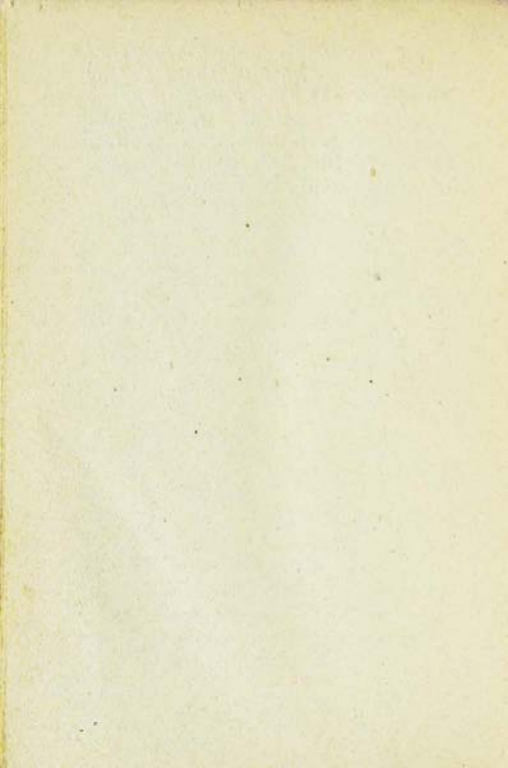
Բասացի հրաշքներ են տեղի ունե-
նում և համանախան և 2—3 տարուց
հետո այդպիսի մի հրաշք և լինելու
և ձեր նոր մայրաքաղաքը—Կիլիկիա:

Մենք հույս ունենք, սակայն, բն-
կերներ, ձեզ հետ միասին լինել այդ
մայրաքաղաքում: Ընկ. Կուլլիկը հայ
տարտերեց, թե վերջին, յեղրաստեղծող
նիսար պիսի կայանա Կիլիկիում, 2
ամսից հետո: Բացի դրանից նա ինձ
հարցրեց թե իր յեղրաստեղծան
իտաքր տակու յե նույնպես Կիլի-
կում: (Ծիծաղ):

Կարծում եմ վոր այդ 2 ամսում
նա կհանդատանա, ուժերը կհաստի
և աշխատեղ վարիք չի լինի նրան կաթ
խմեցնել: (Ծիծաղ):

Յե՛վ այսպես, մենք հույս ունենք
հանդիպել ձեզ հետ աշխատեղ, Կիլի-
կում, Պորհրդային Ռեկրալինայի նոր
մայրաքաղաքում: Սակայն այս կող
մով կհանդիպենք թե վոր, մենք ու-
րախ ենք այն դիտակցությամբ, վոր

և աշտուկ, Յարեղոյում, և Կիլիկիայում,
և Մասիսիայում, և Թիֆլիսում և յիտղ
Միտիֆյան մեջ մեր միասին, ամբողջ
հողով աշխատում ենք մեր սոցիա-
լիստական կուլտուրայի ստեղծման
համար (բառն յերկարատև ծախա-
հարություններ) :

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ 17-ՐԴ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՅԵՎ ԳՐՈՂՆԵՐԻ
ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

(Զեկուցում Մոսկվայի գրողների ժողովում)

— Ընկերներ, կուսակցութեան
17-րդ համագումարը այնպիսի պատմա-
կան մեծ ժամանակամիջոցի ամփոփու-
թիւնն սկզբնափորեց նոր շրջանը, յերկ-
րորդ հնգամյակի շրջանը:

Կուսակցութեան 16-րդ համագումար
ընդ մինչեւ 17-րդ համագումարը
մեղանում, Խորհրդային Միութեան
մեջ, տեղի ունեցան մի շարք խոչո-
րտագույն յերեւոյթներ: Այժմ կարե-
լի յե վստահութեն տակ, վոր սոցիա-
լիստիկ կասուցման բնագոյնում ա-
մենից պիտի ճանապարհը մնացել
և յետեւում: Այդ ժամանակամիջո-
ցում մեզ հաջողակեց, նորագույն ախի
նիկայի հիման վրա, ստեղծել սոցիա-
լիստական զորեղ արդյունաբերու-
թեան: Գյուղում տեղի ունեցաւ վրճ

ռական շրջադարձ գյուղական մասսա
 ները վտաք դրեցին սոցիալիզմի ճանա
 պարհը, և կոլտնտեսություններն ու
 խորհտնտեսությունները ներկայումս
 հանդիսանում են տնտեսության հիմ
 նական ձևը յերկրագործության բնա
 դավառում: Այդ ժամանակամիջոցում
 կորհրդային Միության աշխատավոր
 մասսաները, կուսակցության ղեկա
 վարությամբ, վերջին ու վճռական
 հաղթանակը տարան ներքին կապի
 տալիզմի տարրերի վրա: Կուսակցու
 թյան 17-րդ համագումարն ընդ
 դժեց, վոր վերջին տարիներում վոչ
 միայն թևորիապես, այլև գործնա
 կանորեն ապացուցված և սոցիալիզմի
 կառուցման հնարավորությունը մեր
 յերկրում: Մեր յերկրի տեխնիկա
 կան-տնտեսական աճումը ուղեկցվում
 էր միաժամանակ բանվոր դասակար
 գի ստեղծագործական ակտիվության
 աճումով, մասսաների ընդհանուր
 կուլտուրական վերելքով:

Այդ բոլորի հետևյալանքը յեղավ
 այն, վոր մեր կուսակցությունը
 17-րդ համագումարին յեկավ միաս
 նական և ամբապինդ, քան յերբևի

ցե: Ընկ. Ստալինն իր ղեկուցման մեջ
 նշեց, վոր կուսակցությունը վոչնչա-
 ցրեց սոցիալիստական հոսանքները
 մնացորդները: Նրանց վերջին ներկա-
 ցացուցիչները 17-րդ համագումարում
 վողջ կուսակցության առաջ հայտա-
 բարեցին իրենց սոցիալիստական
 դրույթները կատարյալ սնանկությու-
 նը և ճանաչեցին կուսակցության
 դժի ճշտությունը: Այդպիսով մեր
 կուսակցությունը 17-րդ համագումարում
 հանդես յեկավ միասնաբեր, վոր
 պիտին չեր յեղել յերբեք իր սլամմու-
 թյան մեջ:

17-րդ համագումարի մյուս հատ-
 կանշական դիժը— դա վողջ կուսակ-
 ցության համախմբումն և իր առաջ-
 նարդի՝ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻ շուրջը: Հայտ
 նի յե սիրս և հիացմունքի լինչ ար-
 տահայտություններ յեղան դեպի
 ընկ. Ստալինը 17-րդ համագումարում:
 Յեյ դա հարկանալի յե, վորսվհետեյ
 հանձին ընկ. Ստալինի մեր կուսակցությունը
 տեսնում և նրան, ոյ պաշտպանեց լենինյան ու՝
 մունքի հասակությունը, ոյ հաստա-
 տապես ղեկավարում և սոցիալիստա-

կան հասարակութեան կառուցումը ,
ով դարպասցրեց Մարքս-Ենդելս-Վե-
նիենյան ուսմունքը և այժմ այնքան
ցողիկ շրջանի կառուցումը և սոցիալական
անուղիղությունը :

17-րդ համազումարը ժողովուրդի
Ստալինի գեղացումը ճանաչել ժող-
ովու համազումարի ժողովուրդ , ժո-
ղով ակաթ և ստալինոպոլիսն բոլոր
կուսակցական կազմակերպութեան-
ները և կուսակցութեան անդամները
դործնական աշխատանքում : Յեւ չի-
բախի , այդ բացառիկ սեղմ ու լակո-
նական փաստաթուղթը ժող միայն
հանրազումարի յե բերում մեր բո-
լոր նախնիները , այլ և մեր ստալ-
ինոպոլիս անուղիղ սոցիալիստական հասարակ-
ութեան կառուցելու դաները :

Կուսակցութեանն ընդ Ստալինի
գեղացումը իրեն փաստե՞ ու
համախառնում և գրում : Յեւ չի
միայն մեր ժողով կուսակցութեանն ,
այլ և նրան շրջապատող բոլոր կազ-
մակերպութեանները՝ կամ յե բնութեան
թեանն , արհամարհանները և միլիո-
նավոր աշխատավորական մասնակցու-

ըր համարված են իրենց վերջնական հարթանակում, վերսվհետև ընկ-
Մտարխինի հանճարը առաջնորդում և
աշխատատիրական մաստաներին, ա-
ռաջնորդում և մեր կոնսակցությունը
դեպի առաջ:

Այնուհետև ընկ. Մակեդին համա-
աստակի բնութագրում և միջադ-
դարյին դրությունը, խոսում և պատե-
րազմի վտանգի մասին, ՍՍՀՄ-ի ա-
նուց հարության մասին և ադա անց-
նում և կուսակցության 17-րդ համա-
դումարի վերոշումներում ձեռնակերպ
ված յերկրորդ հնդամյակի համաշ-
խարհային պատմական խնդիրների
մանրամասն մեկնաբանմանը:

Ընդգծելով այդ խնդիրների մեծու-
թյունը, ընկ. Մակեդին հարցնում և,
ի՞նչ և նշանակում յերկրորդ հնդամ-
յակը և պատասխանում և.

— Յերկրորդ հնդամյակը նշանա-
կաւ և, մեր ՍՍՀՄ-ի մասին Միության
աշխատատիրները մտախառն առաջին-
րում վերջացնում են կապիտալիզմից
սոցիալիզմ անցնելու անցողիկ շրջա-
նը:

Բնութագրելով յերկրորդ հնդամյակ

կում տեխնիկական ունկոնստրուկցիան իրադործելու առաջիկա աշխատանքներ թատր, ընկ. Ստեցկին ասում է .

— 1937 թվի վերջում արդյունաբերական արտադրանքի մոտ կեսը կարտադրվի նոր ձևանարկություններում : Նաև մի այլ դետալ՝ վոր նոր սարքավորումը խորհրդային ձևանարկություններում , վորոնք վառուցվելու յեն յերկրորդ հնգամյակում , կկադմի 50-60 տոկոսը բոլոր այն սարքավորման , վոր ունենալու յխորհրդային յերկիրը 1937 թվակառնին :

Մանրամասնորեն կանգ առնելով արդյունաբերության , տրանսպորտի և դյուղատնտեսության բնագավառում տեխնիկական ունկոնստրուկցիայի իրադործման խնդիրներ յվրա , ալլ և աշխատավորների նյութահոն և կուլտուր-կենցաղային կյանքի մա կարդակի բարձրացման խնդիրներ յվրա , ընկ . Ստեցկին ընդդժում և ընկ . Կադանովիչի դեկուցման և կուսակցության 17-րդ համագումարի վորոշումներում մշակված կարգակերպչո-

կան հարցի վնասկան նշանակութիւն
նր : Համադումարի դրած կադմակերպ
չական վերակառուցման խնդիրները
կապակցութեամբ, ընկ . Ստեցկին
նշեց, մեր կուսակցութեան 17-րդ
համադումարը հանդիսացաւ վոչ
միայն հաղթանակների Վամադու-
մար, ալ և համադումար բոլիւ-
միկյան առողջ ինքնաքննադատու-
թեան :

Իր գեկուցման յերկրորդ, ավելի
մեծ մասը ընկ . Ստեցկին նվիրում և
17-րդ համադումարի վարոչումներից
բոլոր խորհրդային գրողների խըն-
դիրներին :

Կուսակցութեան 17-րդ համադու-
մարի դրած խնդիրները՝ կապիտա-
լիստական մնացորդների հաղթահա-
րումը մարդկանց գիտակցութեան
մեջ՝ անմիջականորեն կապ ունի դրա
կան կադմակերպութեանների աշխա-
տանքի հետ : Այստեղ գեղարվեստա-
կան գրականութեան դերը հակադա-
կան և : Կուսակցութեանը հիանալիո-
րեն հաշիւի յե առնում և դնահատում
և կենդանի գեղարվեստական խոսքի
նշանակութեանը : Այժմ՝ ամեն կող-

մից գեղարվեստական լայ աշխատու-
 թյուններն որահանջ և գրվում : Այդ
 աշխատությունները տարածվում են
 հակառակն սիրածներով : Ահա մի
 բանի թիվը : 1929-1934 թվականնե-
 րին Գորկու աշխատությունները տա-
 րածվել են 18-963 հազար սրինակ ,
 Գլխավորի աշխատությունները՝
 1-889 հազար , Վս Քալանովի՝ 521
 հազար , Վ. Կատանի՝ 213 հազար ,
 Լեոնովի՝ 343 հազար , Նովիկով-Պրի-
 րոյի՝ 1-977 հազար , Պանֆերովի՝
 1-921 հազար , Ալ. Տոլստոյի՝ 202
 հազար , Սորբելի , վորը նորերս և
 գրական ստորակ իջել՝ 40 հազար ,
 Կոնտա . Ֆեդինի՝ 220 հազար , Շոլո-
 խովի՝ 2-100 հազար : Չբախձ բան և ,
 վոր գեղարվեստական աշխատու-
 թյունները բանի հարյուր հազար
 սրինակներով տարածվեն : Հարկ և
 լինում սատացիան մեքենաներով սպա-
 րել գեղարվեստական գրքերը : Գե-
 ղարվեստական գրականության հը-
 վայական որահանջ և նեղակացում
 կոլլեկտիվին գյուղը : Յեվ տարած-
 վում են վոչ միայն Եսմանակակից
 գրողների աշխատությունները : Յերա

դիւր և յերբեօրհցե նստօթիղինը, յոր
նրա «Գեոաւհասը» կարող և տարած-
վել 75—100 հազար սրինակ: Գրիբօյե
դայր տարածված և 100 հազար սրի-
նակով:

Յեքը հրատարակվեց Խորհրդային
Միութեան սիրված պոետ Ս. Ս. Պուշ
կինի մի հասարակը 45 հազար սրի-
նակով, այն տարածվեց բառի բուն
խմտաւով մի քանի սրում (ծափահա-
րուք յուլիսիք): Նրա գործերի մասա-
յական հրատարակութեաննէր տա-
րածվում են հարյուր հազարավոր ս-
րինակներով:

Ահա ինչ և նշանակում կուլտուրայի
աճումը Խորհրդային յերկրում:

Գեղարվեստական գրականութեան
նկատմամբ յեզամ պահանջի տեսա-
կեալից գրողները պեաք և խոսեն ու
մտածեն, թե ինչպես և ինչ գրեն:
Ձեք պատասխանատուութեանը ահա-
դին և: Դուք մարդկանց գիտակցու-
թեան մէջ ամբողջում եք նոր կար-
գը, սոցիալիստական նոր կարգը:
Արեւմուտքում ձեք աշխատութեան-
նէրի վրա սովորում են ինչպես պեաք
և սոցիալիզմ կառուցեն, խմանում են

ինչ և նշանակում սոցիալիզմի կառու-
ցումը. չե՞ վոր բրոշյաւըը չի կարող
այնպես վառ կերպով ցույց տալ այդ
չինարարութիւնը, ինչպես լավ դե-
ղարվեստական աշխատութիւնը,
վորն իր վողջ կոնկրետութեամբ վերց
նում և այդ չինարարութեանը և
տպաւորում և այն:

Այս բոլորը պարտադրում և, վոր-
պեսդի առաջել ամուր կերպով դրվի
ինքնաքննադատութեան հարցը դրա-
կան ասպարիզում: Մեր դրողները
դեռևս չեն վարժվել խկական ինքնա-
քննադատութեան: Յեւ մեր քննադատ
ները յերբեմն քննադատել չլիտեն:

Նրանք քննադատութեան դործը
պատկերացնում են այնպես, թե
քննադատել՝ նշանակում և դադանա-
կը վերցնել և այնքան խփել դիլիին,
մինչև մարդը ուշաթափ վայր բնկ-
նի: Դա քննադատութեան չե: Քննա-
դատութեանը պեաք և սոփորեցնի,
և ոժանդակի, և վերահակի: Մյուս
կողմից մեզ պեաք չե նաև այն քաղ-
ցրաւաւն տոնը, վորպիսին վերջերս
յերեան և յեկել մեր դրական կաղ-
մակերպութեաններում: Մարդիկ

վախենում են վատին վատ ասել, վա-
 խենում են ինչպես հարկն և դնել դե-
 դարվեստական դորձերի վորակի հար-
 ցը: Ջերմադին վողջունում եմ այն
 նախաձեռնությունը, վորը հրապա-
 րակ և բերում Ա. Մ. Գորկին դրա-
 կան միջավայրում ինքնաքննադա-
 տությունը դարդացնելու ազդու-
 թյամբ: Նա հաստատապես և ինչ-
 պես հարկն և դնում և դրողներին աչ-
 խատանքի քննադատության հար-
 ցերը (ծափահարություններ): Մեծ
 միանգամայն համաձայն եմ «О БОЖ-
 КОСТИ» հոդվածի հետ, վորը Ա.
 Մ. Գորկին վերջերս գետեղել էր
 «Պրավդա»-յում (Ծափահարություն-
 ներ): Ճիշտ այդպես, սուանց անձ-
 նավարությունները նկատի առնելու,
 պիտի գնենք գրականության վո-
 րակի հարցը:

Անցնելով մեր գեղարվեստական
 դորձերի վորակի հարցին, ընկ-
 Մտեցիկին բնդդժում և, վորպես խո-
 շոր դրական յերևույթ «Պրավդա»-յի,
 «Վզվեստիա»-յի և մի շարք խոշոր
 լրագրերի եջերում սխառեմատիկա-
 րար սչերկներ, պատմավճիճներ աը-

պաղբեր, վորքնք, ըստ ելության,
գեղարվեստական աշխատություն-
ներ են հանդիսանում :

— Ի՞նչ է նշանակում, յեթե լրա-
դրերք, հրատարակատուության սր-
գանները այժմ մեծ չափով, քան յերբ
ևև, սկսում են սղտվել գեղարվեստա-
կան ստեղծագործության գենքով :
Այդ նշանակում է, վեր լրագրերը
վերցնում է մեր յերկրի առանձին
մարդկանց, առանձին յերևույթներն
լրենց վողջ կոնկրետությամբ և աշ-
խատում է իր եջերում նրանց վործը
հաղորդել վոնկրեա գեղարվեստական
ձևով :

Յեթե խոսենք մեր գեղարվեստա-
կան դրահանության մասին, ապա
այդտեղ, ընդհանրապես, շատ ավելի
հրատարակատուություն կա : Կան
դրողներ, վորոնք պնդում են, վեր
գեղարվեստական դրահանությունը
պետք է այժմ լինի հրատարակատ-
ուական : Նրանք կարծում են, վոր
գեղարվեստի սրտգործն արձագանքելու
համար պետք է միայն լսել նկարա-
դրեն, լուսանկարեն այն, ինչ կատար
վում է Խորհրդային Միության

մեջ : Ինձ թվում է , լոր Պորհրդա-
 յին Մխության զեղարվեստական զը-
 բանանությունը և զբողները աչք ճա-
 նապարհի վրա շարժ և կանգնեն ,
 վորովհետև դա նշանակում է հետա-
 նույ խկանան զեղարվեստական սուղ
 ճապարձության զիրքերից , զեղար-
 վեստի զիրքերից : Այնինչ հենց զե-
 զեղարվեստը պետք է իր միջոցներով
 արտացոլի աչք , ինչ տեղի յև ունե-
 նում մեր յերկրում : Յերբ մենք խա-
 սում ենք սոցիալիստական սեպտյմի
 մասին , մենք այնպիսի մեթոդ նկատի
 առնենք , լորք հնարավորություն է ա-
 յիս զեղարվեստական կանկրեաու-
 թյամբ պատկերել աչք , ինչ լոր կա-
 սարվում է Պորհրդային Մխության
 մեջ : Մեր իրականությունը անսպաս-
 նյութ է մատակարարում զեղարվես-
 տական աչխատությանների համար :
 Հարկավոր է միայն աչք նյութը ս-
 սումնասիրել և վերցնել աչք : Կա-
 սուցվող սոցիալիստի սուղճապարձա-
 կան ուժերը ներկայումս ճախարհի
 են աչքայիսի բնդարձակ ճակատով ,
 վոր յեթե կամենում էք դուք ինքներդ
 հասկանալ և ուրիշներին ցույց տալ ,

ապա դուք այդ անել չեք կարող լսել
միայն թիվերի և տեղեկագրերի հի-
ման վրա: Դուք պետք է ցույց տաք
կյանքն իր վողջ կոնկրետությամբ և
անհատականությամբ:

Վլադիմիր Իլիչը շարունակ ընդ-
դժուժ վր, վոր ընդհանուր դժի-
միասնականության դեպքում մեզա-
նում անխուսափելի կերպով պետք է
լինի նաև սոցիալիստական շինարար-
ության մոտեցումների և մեթոդնե-
րի բաղմաղանություն: Յեւ միայն
այդ բաղմաղանությունն է, վոր մեզ
տալիս է իրական սոցիալիզմը: Ուս-
տի մենք այժմ խոսում ենք կոնկրետ
դեկալարության մասին: Այդ ի՞նչ է
նշանակում: Նշանակում է ճանաչել
մարդկանց, վաղմակերպության ման
բամասնությունները, դորժի տեխնի-
կան: Այդ վոնկրետությունը մենք
պետք է հաղորդենք նաև դեղարվես-
տական գրականությանը: Այդ կոն-
կրետության վրա յե հիմնված մեք
վողջ սոցիալիստական շինարարու-
թյունը:

Ընկ. Ստեցկին պարզաբանում է
այդ միտքը կենդանի որինակներով.

— Վերցրեք, որինակ, ՄՏԿ-ները :
 Ինչի՞ց և սկսվել : Մի՞թե կարծում եք
 ՄՏԿ-ները հղացվել են կարինետան-
 բուժ : Սկզբում ՄՏԿ-ը հրատարակ է
 յեկել Ազեսասյի մարդում, վորպես
 անհատական կուսակցական փորձ :
 Այդ փորձը նկատելին կուսակցական
 կադմակերպությունները, ԿԿ-ը և
 ընկ . Ստալինը : Փորձը կիրառվեց,
 քնդարձակվեց և այժմ ՄՏԿ-ները դատ-
 նում են վողջ դյուզական տնտեսու-
 թյան մեքենայացման հիմնական ղեն
 քերը : Այդպես և յեղել նաև սոցմըր-
 ցումը : Լենինը տեսալ սոցմըցման ա-
 սաջին փորձը Մոսկվա Կադանյան
 յերկաթուծում, վեր հանեց այն, վո-
 բովհեան տեսալ այն վեհությունը,
 վորը թաղնված էր այդ . սոցմըցման
 յեաեում : Յեվ մըցումն այժմ միլիոն
 ների հսկայական շարժման և վերած-
 վել, վորն իր ուսերթ վրա տարտվ ա-
 սաջին հնդամյակը, կտանի նաև յերկ
 րորդ հնդամյակը : Այսպիսի որինակ-
 ներ շատ կան : Այդ որինակները խո-
 սում են մոտեցման այն բաղմադանու-
 թյան մասին, վորը սովորեցնում էր
 Լենինը :

Այդ բարձրագոյն աթիւններ տեւաք և
 կոնկրետ կերպով աւարտեալ իր
 վարձով հետև միայն աշխուղից կարելի
 չէ հասնել գեղարվեստական բնագծան
 բացման և գեղարվեստական սակզծա
 դարձութեան, մեծ աշխատութեաններ
 սակզծելուն: Առանց դրա մենք կունե
 նանք միջ թէ գեղարվեստական, ալլ
 հրատարակարտական, հանրահաշ
 վական գիրք: Գծարտարար շատ
 հեղինակներ հենց նման հան
 րահաշխական գրքեր են տա
 լիս: Մտրդը նրանց մտա հրատարակ
 և դալիս վարդեա հանրահաշվական
 նշան: Իսկ մեկ հարկագիր և, վար
 տեաղի գեղարվեստական աշխատա
 թիւն մեջ մարդն ապրի իր վարջ կան
 կրեաութեամբ, վարդեաղի նա լինի
 բնագծանբացած, բայց և միտման
 նակ կոնկրետ ախպ, վարի շեան
 դրացվում և նոր, կամ հին մարդ
 կանց մի ամբողջ խով: Գա մեծ և
 նստակցաց աշխատանք և պահան
 ջում: Այսակող չի կարելի դարձ անել
 մտքի վրա, աշխուղից—սխտեղից
 վարտալ ու դրել:

Գեղարվեստական աշխատութեաններ

բի վարակի հարցի կատարակցութեամբ
բնկ . Ատեցկին կլեկին ընդդժում և ինք
նաքննադատութեամբ նշանակութեամբ
գրական միջնախորում :

— Ինձ թիտամ և , մութ իրենց , գրող
ների քննադատութեամբ պետք և մեծ
մատով սեղգված լինի առանձին անհա
ջող և հաճախ խորաքերային գործե
րի գեմ , մութոյիսիք հրատարակ ևն
գալիս մեզանում : Յեթե բոլշևիկներէ
կուսակցութեամբ գլուսե մի շարք
աշնայիսի գեղքեր , յերբ անցյալում
յերբեմն մեծ արժանիքներ աճեցող
անհատ կուսակցականներ խեղճան
վերահսկողութեամբ , ուղնութեամբ և
ինքնաքննադատութեամբ բացակայու
թեամբ հետեանքով մեծամտացել ևն ,
ինքնահանդատացման մեջ ևն բնկել և
մոչնչութեամբ ևն համատարակ , սոցա
մի թե արք բանք չի կարող պատահել
և չի պատահում գրողների հետ : Արթե
նրանք սպահովադրված ևն գրանից :
Արթե գուք չգիտեք մի շարք գեղ
քեր , յերբ գրողք յայն հասարակա
կան արտարեղ և իջնում , հայանի յե
գտնում , և սոցա մեծամտանում և
և անուշադրութեամբ մտանում աշխա

տանքն ու ինքնաքննադատությունը
 (ձայներ—այդպիսի շատ դեպքեր
 կան) : Գրական հասարակայնությունն
 ինքը պետք է սուր կերպով հակա-
 ներդրործող հանդիսանա նման դեպ-
 քերում : Հակառակ դեպքում մի շարք
 տաղանդներ և յերիտասարդ տաղանդ-
 ներ, կարող են խորտակվել, վռնջա-
 նալ : Վերջին ժամանակ յես դործ եմ
 ունեցել մի շարք դրողների հետ, վո-
 բոնց գեղարվեստական տեղծագոր-
 ծության վորակը նշանակալից շա-
 փով իջել է : Մասնավորապես միտնե-
 դամայն անհասկանալի յե, թե ինչ-
 պես վարող եր «Մուղղայա Գլարդ-
 իան» հրատարակել Ուսկինի «Պաշտե-
 լի մանկություն» պոեմը, ուր նա
 բանաստեղծորեն պատկերաւորում է
 մորաքրոջ մորթելու փորձը...

Այլ քրինակ. Ժարովը, վորին յես
 մեկ անգամ «փրկել եմ», յերբ նրան
 փորձում եյին «լիկվիդացիայի» յեն-
 թարկել, ըստ յերեւելթին քիչ է աշ-
 խատում իր վրա : Ինչ վոր ժամա-
 նակ, այդպես պատահեց և
 Մալաշկինի հետ, վոր իր վեր-
 ջին վեպում մեր վողջ սոցիա-

չխտաւական շինարարութ՛յունը կար-
ծես ծուռը հայելու մեջ և ներկայաց-
նում: Մեր տաղանդավոր դրամա-
տուրդ Աֆինոզենովի հետ ևս դիպ-
վածք պատահեց. այն պիեսը, վոր
նա տվեց, շատից ավելի մտացածին
է և ինքը, հեղինակն և խճճվել ամեն
ակասակի ռատութ՛յան» մեջ: Ըստ յերե-
վույթին, նա վերջերս քիչ և ուսում-
նասիրել խորհրդային իրականու-
թ՛յունը:

Թ՛վում է, հարցը պետք է սուր
կերպով դնել: Յեթե դրականութ՛յու-
նը պետք է ոճանդակի մեզ հաղթահա-
րելու վապիտայիստական մնացորդ-
ները մարդկանց դիտակցութ՛յան
մեջ, ապա հարկավոր է նմանապես
վորոշ մնացորդներ հաղթահարել նա
յեւ դրողների վորոշ խմբակների դի-
տակցութ՛յան մեջ (ծափահարուք յուն
Յեր):

Առաջին մնացորդը՝ դա՛ Վիմ բանը
չէ, իմ գործը չի՛ ի՞նչ են անում ու-
րիշները — ինձ չի հետաքրքրում,
միայն թե ինձ չդիպչեն»: Յես կար-
ծում եմ, վոր յեթե բանը հասել է դը-
րական կարգմակերպութ՛յուն ստեղծե-

շուն, ապա հարկաւոր և, յորպէսդի
 խորհրդային դրողները իրենք պաշտ-
 ստանեն դրողներէ խորհրդային այդ
 կտրմակերպութեան պատիւը, յոր-
 պէսդի նրանք հետեւին արտադրու-
 թեան յորակին և իրենց հասարակա-
 կան կարծիքի, իրենց քննադատու-
 թեան սլաքն ուղղեն նրանց դեմ, ով-
 քեր չեն ուզում աշխատել: Գրողները
 մեզանում թիչ չեն: Միայն Մոսկւայ-
 յում նրանց թիւը հազարներէ յե հաս-
 նում: Հօրց և առաջանում, միթե՞
 դրողներէ կտրմակերպութեաններում
 չկան դատարկապարաներ և սարսու-
 րաստի թրեւ յեկողներ: Մի բան գրե-
 յով, նրանք հանգստանում են գրա-
 նոյ և այնուհետեւ սենում են այն,
 «ի՞նչ իմ ձախ կամ աջ յոտքն և ցան-
 կանում» և այսպէս են մտածում՝
 «կուզեմ կգրեմ, կուզեմ՝ յոչ»: Այդ
 պիտի դրողներէ դեմ պետք և ուղղել
 դրահան կտրմակերպութեաններէ հա-
 սարակական կարծիքը: Չե՞ յոր խոր
 հրդային դրող լինելը մեծ պատիւ և:
 Մոսկի արեւին դուք պետք և բնու-
 նեք խորհրդային դրողներէ կտրմա-
 կերպութեան կանոնադրութեանը:

Մարերի յեռեում չե նաև խորհրդա
յին գրողների միութեան համամիու-
թեանական համագումարը: Գուք
պետք և աչգ կազմակերպութեան
հիմքը գնեք: Այս միանդամայն բնա
կան և, զոր գրական միջնադարում
յեզանձ վերև մատնանջլանձ հոսի
մնացորդների գեմ մզոյող կաթի հար-
ցին աչժմ պետք և դրոյի առաջիկ վրձ
սանկան, քան դրոյի և այն մինչև
որս:

Պետք և մտածել նմանապես և աչ-
խառանքի մեթոդների մասին: Կազմ-
կամխան քիչ և գրագլում սակզծա-
դորմահան հարցերով: Նրա դժբախ-
տութեանը կայանում և նրանում զոր
նա ծանրաբեռնում և իրեն առարչա արն
սեռական և կազմակերպչական գոր-
ծերով: Այսին խոսելու լինենք Այ-բզ
կուսհամագումարի վորոչումներից
բոլոր աշխատանքի մեթոդների վե-
րակառուցման խնդիրների մասին,
ապա աչգ վերակառուցումը պիտի
կայանա նրանում, վորպեսզի
դեն շարադի անվերջ ժողովաբանու-
թեանը: Գրողներին պետք չեն սովո-
րական ժողովները (յերկարատև ծա

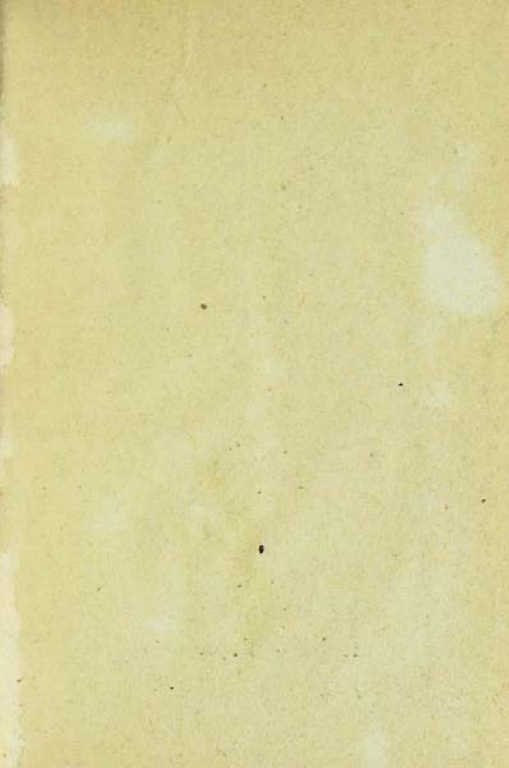
փահարություններ), նրանց հարկա-
 վոր են գրուցներ ստեղծագործական
 հարցերի շուրջը: Առանձին ընկերնե-
 րին ոժանդակելու դործը պիտի կազ-
 մակերարվի վոչ միայն կազմկոմիտեյի
 քարտուղարութեան անդամների կող-
 մից, այլև պիտի կազմակերարվի միա-
 անդ ընկերական ոժանդակութեան:
 Յես կարծում եմ, վեր յերիտասարդ
 գրողներին (և վոչ միայն յերիտա-
 սարդ գրողներին) շատ կողներ կոն-
 սուլտացիան: Իհարկե, վոչ այնպիսի
 կոնսուլտացիա, յերբ հատուկ կոն-
 սուլտանտ և նստած, վորը խոր-
 հաւրդներ և տալիս և արձանագրու-
 թեյուններ գրում, այլ վորպեսզի հը-
 նարավորութեան լինի դալ, հավաք-
 վել մի խումբ ընկերների հետ, վո-
 բոնց դու ինքդ այդ բանի համար
 ամենից ավելի համարատասիան ևս
 դանում, մարդաս նրանց քո պլը-
 վածքի այս կամ այն հատվածը կամ
 պատմես սյուժեն, պատմես, ինչ ևս
 ուզում դրել և խորհուրդ հարցնես՝
 արժի՞ արդյոք ընդհանրապես այդ
 թեմայի վրա աշխատել: Դա շատ
 կողնի, միայն թե վոչ մի պաշտոնա-

կանություն հարկավոր չի մտցնել :
 Անթե կաղմկամխանն այս դժով զնա-
 ցած լինեք, կոնկրետ դեղարվեստա-
 կան սակզծադործությունները քըն-
 նության առնելու, առանձին դը-
 րադներին սժանդակություն ցույց տա-
 լու դժով և կաղմակերպած լինեք
 բարձրորակ կոնսուլտացիա, այն ժու-
 մանակ նա իրադարձած կլինեք իր
 ֆունկցիան : Համապատմարի նախոր-
 յակին կաղմկամխանն այս դժով պի-
 աք վերակառուցի իր աշխատանքը :
 Հիմնական կանոնը պիտի լինի— կոր
 չի ժողովարանությունը, ավելի
 շատ սակզծադործական աշխատանք :

Անխ մի խորհուրդ. աղատվել
 «յուրաջինների» սկզբունքից (ծափա-
 հարուք-քաղններ) : Ասում են խմբա-
 կայնություն չկա, փորձեցեք հասցա-
 վորեւե տեղ քննադատել մեկին : Իս-
 կույն և յեթ հայտնվում են «յուրա-
 յինները» և սարի պես պաշտպան
 են դուրս գալիս՝ ճիշտ և թե ճիշտ չեն
 քննադատությունը, բայց «մեր մար-
 դուն մի դիպչելը» (ծափահարու-
 ք-յուղներ) : Իժբախտաբար, այս բա-
 նը հաճախ և տեղի ունենում : Պետք
 և անխնա կերպով քչել անսկզբունք

պոլիտեխնիկներն, վարանք թանգ շին
պնահատում գրականության շահերը,
այլ իրենց անձնական շահերից յեղնե
լով, պատրաստ են սրան գովարանել
և մյուսին թաղել (ծախահարություն
ներ) : Նրանք գովարանում են նրան,
ուժ յերեկ հայհոյում ելին, և հայ-
հոյում են նրան, ուժ յերեկ յերկինք
ելին բարձրացնում : Այդպիսի պոլի-
տեխնիկներ գրական կազմակերպու-
թյուններին համար մեզ հարկավոր
չեն : Թող նրանք ազատագրվեն այդ
սովորություններից, սովորեն աշխա-
տել իտական ձևով, բոլշևիկներն, և
ուպա մուտք գործեն գեղարվեստա-
կան գրականության աստարեկ :

Մենք բոլորս համոզված ենք, վոր
Խորհրդային Միության գրողները,
վարանք մեզ մոտ և արտասահմա-
նում, հայտնի մի ամբողջ շարք մեծ
գեղարվեստական դերձեր են ստեղ-
ծել, արխություն, բաժ և համատու-
թյուն իսկնենան բարձրացնելու մեր
գեղարվեստական աշխատությունե-
րը գեղարվեստի բարձրագույն գա-
ղաթնակետին, վորպիսիք յերեկից
բակեղձել և մարդկությունը (բուռն
լերկարատի ծախահարություններ) :

~~Книга 204.~~

891.706

U-82

А. Стецкий
О СОВЕТСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ
ГИЗ БСРА, Эривань, 1935 г.

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0063439

A I
19135